

ШЫН

СЭКП ТЫВА ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕТТЕРИНИҢ, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИҢ ОРГАНЫ

1955
МАЙ
4
СРЕДА
№ 90 (3284)
Өртөө 20 коп.

Ажылчы чоннарның бүгү делегей эп-сеткил каттыжышкынын бүгү — майның Бирзин Совет Эвилелиниң улустары, бүгү чурттарның ажылчы чоннары калбаа-биле байырлап эрттирген.

Коммунизм тургукчуларының улуг чаңгыс эви болгаш сырый каттыжышкыны

Совет улус социалист лагериниң бүгү чурттарының ажылчы чоннары, капиталист, колониалдык болгаш хамаарылгалыг чурттарының миллион-миллион кижилери ажылчы чоннары бүгү делегей сеткил-сагыш каттыжышкынын хуну, бүгү чурттарның ажылчыларынның азы-думалышкы чорууну хуну — Май 1-ниң улуг сорук киришкени-биле демдегелөөнер.

Совет Эвилелиниң Май бирини байырламы Коммунист партияның болгаш Совет чазактың иштики болгаш даштык мерген политиказын бүгү улустуң чүүлдү деп санап, деткип турарынын күчүгүт көргүзүп болган. Бистин совет май бирини — ол дөргө дамгыч мурнуңа чурттуң мурнуңа партияның салган тургукчу улуг сорууларын амырларга боттандырып чоруп коммунизм тургукчуларын чогадыгыч хостуг күш-ажылынын байырламы болуп турар.

Улустуң улуг байырламында болуун күш-ажылынын түнөөдери кылдыр, ама-да шийтпирлетиниң сорууларын көрүп чыгып мөөнөзери — бисте эки чаңгыс болу берген. Ол чаңгыс бистин май бириниң бисте база илеретинген: байырлап болза бешти беш чыл планын болгаш 1955 чылдың күрүнө планын хуусаа бетинде күөсөдүрүп, күш-ажылынын бүдүрүчүлүгү улам ийик көдүрүрчү улустуң бүгү күштерин мобилизациялап доогуңуңа ада-биле эртен. Ийик болуу-да билиңгир. В. И. Ленинни өөртөөнө: күш-ажылынын бүдүрүчүлүгү — ол дөргө, ачкында барып ада ийикте тургузууну тийгелгенге ий чүтүдө, эң кол чүү болуп. Капитализм үндөгүндө күш-ажылынын чөкүмү болуп калган. Улустуң күш-ажылы бүдүрүчүлүгү чедип азыры ийи системалары — социалист болгаш капиталист системалары экономикти чарыкына бистин тийгелгенге шийтпирлөөр улаурун. — чугаа чокка шийтпирлөөр чүтүгүсү ол.

Чурттуң машинамың улуг үлгүлүүнү болгаш электрфикациянын бүгү кемчел-биле хөсүдүлгөсүн дугайында улуг Ленинни өөртөөнү амырларга чайылып чокка боттандырыгыч бүгү совет кижилерин чылап улуган деп чүвени Май бирини чысааы тодарай көргүскөн. Аар индустрияны улам көдүрүчүлүгү — бүгү социалист экономиканың чедиптиңиң хөсүдүлгөсүн бижик үндөгүсүн, бистин Төрөөн чуртувустун бузулбас камгалаар аргалынын бижик үндөгүсүн, совет улустуң чаагай чорутууну чайыгыш чок көдүлгөсүн үнөр дөү болуп. Бистин чурттуң хоорайларына байырлар тываалдарынын төвүндө металлургия, шайттериниң, нефтьчилериниң, машина тургукчуларынын, аар индустриянын бүгү адырларының ажылдакчыларынын күш-ажылы рапорттары чоруп турган. Аар үлгүлүүнү ажылдакчыларының СЭКП ТБ-ның Кыйгыргыларының мындыг өстөрү чысаалганынын колониаларынын кырында муң-муң плакаттарда чабыштыгып, бүгү совет улустуң чаңгыс-ай үнү кылдыр дынааып турган:

—Улус ажил-агылыңа хөмүр дашты хөбү-биле берээлдер! Шойну, канын, прокаты болгаш өнүгү металлдары хөбү-биле берээлдер! Бедик шынарлы нефтин, газы болгаш нефть продуктулары хөбү-биле берээлдер! Моон-да ийик техника дөргөсү дөш, эртенки чедиптиңнерин, чаа техниканы болгаш мурнак-чак дуржулганы бүдүрүлгөсү калбаа-биле көстөрдөдөр!

Бедө ажил-агылыңа бүгү адырларын шийтпирлөөр көдүрүп дугайында партияны салган сорууларын дүргө шийтпирлөөргө бүгү улустуң күжөннишкениниң улуганга бол чыгып Май бирини байырламында тодарай илеретинген. Чыл бүрдө тарааның 10 миллиард пуд чымдык дөш, мал ажылынын кол-кол продуктуларынын бүдүрүлгөсүн ийи болгаш ийден

көй катап көдүрүп дөш! Тараа бүдүрүлгөсүн көдүрүлгөсүн болгаш мал ажылыны бижик чөк суурну тургузарынын чугула үнөр дөү болуп кукуруза тарылыгы бүгү хөмчөк-биле калбартыр! Бур болгаш куруккан черлерин — улам хөбү-биле шийткөдүп алыр дөш! Бо кыйгыргылар үнүн чысаалдарга күчүдү-биле дыңнап, СЭКП ТБ-ның январь Пленумунун айтыккан программаны күөсөдүрүп бисте бүгү улустуң хөмчөк берген деп чүвени тодарай көргүскөн.

Бистин чуртка Май бирини байырламы совет улустуң бүгү делегейге тайбынчы ийик болгаш шийнч чүтүдүп база катап көргүскөн. Совет кижилер улуг кыдат улус-биле, улус демократиязынын бүгү чурттарының ажылчы чоннары-биле алыгып байырлап сеткил салгыш, тайбын дөш, демократтыг эргелер дөш, национал хамаарышпас чорук дөш демисе-чил турар бүгү улустарын ханын-биле күдүлгөсүн турарын илереткенер. Пролетар интернационализминиң улуг тургунга шийнч бистин улус ажылчы чоннары бүгү делегей сеткил-сагыш каттыжышкынын хунуңа чыг дугайы улау, улустар аразына тайбын кады ажылдажылга дөш демисе-чил турар бүгү кижилерге байыр чедирип турган.

СЭКП-ның улустары болуунуң чазаның тайбынчы ийиктиң даштык политиказын — тайбынчы камгалаарынын болгаш бижыгларынын политиказын, улустар аразынын кады ажылдажылганын болгаш бүгү-ле чурттар-биле ажил-хөкөк харылааларын хөсүдүрүлгөсүн политиказын чаңгыс ип-сеткил-биле деткип турар. Оң-биле кады бистин улус, социалист дегериниң чурттарынын бүгү улустары ыкшаң, тайбынчы дайынынын, агрессорларын чимчелешкенини тооп көрбөй барып шыдаас. Тайбынчы болгаш Төрөөн чуртувустун аймык чок чорууну камгаламында көдүрүп турар болуу-бу күш эрес маалырың чөсөтүп күштериниң совет кижилерини ынакшылы Май бирини байырламы экил-биле көргүскөн. Дүүн Москвага, Ленинградка, Киевке болгаш өскө-даа хоорайларга болгаш шериг парадтары улустуң мурнуңа Совет Армияны болгаш Флотун дайынынын өткөдү болган. Улус оларга база катап мындыг чагыларын берген: боттарынын шериг болгаш политикти билиглерини моон-да ийик улам шыдамыкка белдирген, дайыны мергенчилерин бол-баарыңгайыңдар, дайыны чаа техниканы болгаш агы үнүн бөө-чөсөн кызымаккай болгаш мога чокка шийткөсүн алынар!

Май 1-нин хунуңуң байырламы ажылчы агы биле колхозчу тараачыларынын бузулбас эвилелдин бүгү совет ийиктиң мораль-политикти чаңгыс эвин, СЭКП-ның улустарының мөңгө болгаш бузулбас чайырлары көргүскөн. Коммунист партияны болгаш Совет чазакты долганар сыйык каттыккан бистин чурттуң бүгү ажылчы чоннары боттарынын бүгү күштерин, бүгү чогадыгыч энергиязын коммунист тургузушкунуң хөсөргө бөөр деп шийтпирлөөр чорук-биле долдунган.

Коммунист партиянын улус массалар-биле харылааың бузулбас, коммунизм тургузары дөш демисе-чил совет улустуң сорук киярчы болгаш улугачы күжү — боттарынын Төрөөн партияның ажылчы чоннар беринген. Миллион-миллион совет кижилерин сеткил-сагыш болгаш угаан-болуу, оларын күш-ажылы алдарык хөкөкери Май бирини байырлап болгаш өөрүшүдү байырламын демдө болуп берген мындыг өстөрдө догуу-биле илеретинген:

Маркс — Энгельс — Ленин — Сталинниң туугун ада-биле, Коммунист партияның удуртулганы-биле — коммунизмин тийгелгенге, буруңгаар!

(«Правдамың» май 2-деги мурнуку чүүнү).

Чарыштың мурнакчылары

ВЦСПС болгаш Электротехника үлгүлүү министрствону бирги кварталын дүргүдө будургадериңиң электротехникти чарыкынын түнөөдери үндүргөн.

СЭКП-ның Министрлер Чөвүленини Шийдир Кызыл туугун Москваның Владимир Ильич аттыг заводунга секка уда тывыскаан. СЭКП-ның Министрлер Чөвүленини шийдир Кызыл туугун база дагып чаалап алган Чебоксарынын электротехника заводунуң коллектив белек көргүзүлгөсүн чедип алган. Ол белек шийдир Ново-Черкассынын электротехника заводунуң коллектив база чедип алган.

Бирги черлерин болгаш ВЦСПС-тиң ба-

Кызыл шөлгө Май бириниң парады

Май бирини эртен. Бир өвөс бүгү совет черин оң чөп кызылгарындан барып кызылгарыңа чедип кара-биле көрүп шыдаптар турган болза, кайгычыктың ханымыңың байдал бистин мурну-бу ажил-агынын келди ийик. Хоорайлар болгаш суурлар өң-баазын туктар-биле кластатыныпкан, чингир кызыл пөстөр чаа тургуктарын адырларын дургаар шөйлөт берген. Миллион-миллион кижилер курумчуларга. Кайда-даа байырлап, хостуг улустуң байырламы.

Москвага Май бирини байырламы Кызыл шөлгө шериг парады-биле эгелөөн. Эрте-бурунгу мал болгаш оң чогуңда курумчулар шериглер-биле долган турган. Шериг академияларының дөрбөлчөн чысаалганы даштыкчылар ГИМ-нүң кайгычы улуг бажынынын чанында турган. Ол бажынын баары, Төөгү музейниң бажынын баары ыкшаң, база-ла байырламын-биле шийткенер. Туктар болгаш СЭКП ТБ-ның Май Бирге Кызылгарыңар чабыштыгып турган. ГИМ-да Ленинни болгаш Сталинниң улуг портреттери, Эвилелден республикаларын 16 сүддөлери бистин хөй националдык социалист күрүлгөсүн, акы-думалыкчы улустарын мөңгө найыралын айтып турган.

Кремль хавазынын гранит иңдирлерин СЭКП-ның болгаш РСФСР-ның Дөдүн Советтериниң депутаттары, министрлер, эртенки, литератураның болгаш уран-чүтүлдү ажылдакчылары, үлгүлүү болгаш өскө ажил-агынын мурнакчылары долдуру турган. Май бирини байырламын киржир-биле ВЦСПС-тиң чалаанын суугаар Москвада келген даштыкчы азычылар, даштыкчы профбиле болгаш ажылчы төлөөлөр ында. Ложаларда дипломаттыг корпустун кезигүнери, даштык күрүлгөсүн шериг төлөөлөр.

Ленинни болгаш Сталинниң Мавзолейниң иңдирине эштер Н. А. Булгакин, К. Е. Воронцов, Л. М. Каганович, Г. М.

Совет Эвилелиниң Маршалы Г. К. ЖУКОВТУҢ чугаазы

Эштер солдаттар болгаш матростар, сержанттар болгаш старшиналар! Эштер офицерлер, генералдар болгаш адмиралдар!

Совет Эвилелиниң ажылчы чоннары! Бистин даштык алычыларымы! Совет чазактың болгаш Совет Эвилелиниң Коммунист партиянынын Топ Комитетиниң өмүлөөсүнүн база оларын дааскаан суугаар силерге ажылчы чоннары бүгү делегей ип-сеткил каттыжышкынын хуну — Майның Бирини-биле байыр чедирип, амыр-мендирини айтырып тур мен!

Бүгүн ажылчы агы, бүгү чурттарын ажылчы чоннары боттарынын акы-думача ип-сеткил каттыжышкынын көргүсүпкан, тайбын болгаш улустарын аймык чок чоруу дөш, империализм хардага болгаш колониализм куланынга улау, хосталга болгаш национал хамаарышпас чорук дөш демисе-чил боттарынын хөрүлгөсүн сырны каттыжышкы турар.

Совет Эвилелиниң улустары, бистин партиянынын шийтпирлерин амырларга чайгыш чок боттандырышкан, коммунист ийиктиң тургузарынын чаагай хөсөргө боттарынын бүгү күштерин берип, үлгүлүүнү болгаш көдө ажил-агынын бүгү адырларын, эртенки болгаш курумчулар улам ийик көдүрүлгөсү чаа-чаа чедиптиңнерин чедип алырда карачангыш шийн орук, улустуң чаагай байлыгы чайгыш чокка өстүрүлгөсүн база бистин Төрөөн улуг чуртувусту күчү-шыдамы болгаш камгалаар аргалынын бижыгларынын үнөр дөү кылдыр көрүп турарлар.

Бедө ажил-агынын ажил-ишчилери, социалист индустрия, партияны, чазакты болгаш ажылчы агынын бүгү талдыг дууламыңыңа даанымшаал, колхозтары болгаш совхозтары улам ийик бижыгларынын, дүжүттү белдириниң, кур болгаш куруккан черлерин шийткөдүп алырынын таламы-биле сорууларын күөсөдүрүп дөш чедиптиңнери демисе-чил турарлар. Он миллиард пуд тарааны чыл бүрдө бүдүрүп база мал ажылынын кол продуктулары ийи — ийи ажил катап көдүрүлгөсүн чедип алыр дөш олар чүтүлдүп ажиллап турарлар.

Бистин Төрөөн улуг чуртувустун чаагай чоругуңа улаганга чогадыгыч күш-ажылы болгаш ийиктиң мораль-политикти чаңгыс эви, ажылчыларын болгаш тараачыларын ажылчы агыга удуртуган Ленинниң эвилел, улустарын найыралы, улустуң, Коммунист партияны болгаш Совет чазактың бузулбас каттыжышкынын улам-ла бижыгып турар.

Совет Эвилелиниң, улуг Кыдытын, улус демократиязынын чурттарынын болгаш Герман Демократтыг Республиканын улустарынын ийик эрге-ажыктарга бол-

Маленков, А. И. Микоян, В. М. Молотов, М. Г. Перухин, М. З. Сабуров, Н. С. Хрущев, СЭКП ТБ-ның секретарлары П. И. Пospelов, М. А. Суляков, Совет Эвилелиниң Чөсөкүтү Бүштериниң маршалдары, генералдары болгаш адмиралдары үнүр хөсөргө, дипломаттыг адыш чысаашкыны-биле уткаан.

Эртенкиниң оң шак. «Томаның!» деп команданы суугаар шериглер ыркын турган. Кремльдин Спасск эжинде СЭКП-ның Камгала Министри Совет Эвилелиниң Маршалы Г. К. Жуков шап үнүр келген. Ужражылга маршын күчүдүг аялганы шөлгө чаңгылыны үнүр.

Шалдуң шуут-ла төвүндө Камгала Министриге парад команданыңың Совет Эвилелиниң Маршалы Г. К. Москаленко ужрашкан. Москва гарнизонунун шериглери ажылчы чоннары бүгү делегей байырламы Май 1-нин парадын демдегелөөр-биле чысаалыккан деп ол айткан.

СЭКП-ның Камгала Министри Совет Эвилелиниң Маршалы Г. К. Жуков болгаш оңу үдөн парад команданыңың Совет Эвилелиниң Маршалы К. С. Москаленко шериглери эртен чорупкан. Совет Эвилелиниң Маршалы Г. К. Жуков шериглер-биле медальдар болгаш оларга Май 1-ниң байыры таварыштыр байыр чедирген. Эртенкиниң элөөн чак минута улам-чылгач болгаш ол-ла бүгү үнүн дүргүдө-ла Кызыл шөлгө оркестрлериниң ужражылга марш болгаш чаңгыны «Ура» бирде ырап, бирде чөк дыңнап турган.

Кезектер эртерин доогулган. Г. К. Жуков Мавзолейниң иңдирине үнүр. Демр фанфаралар кылганаан, оларын алдын хаажылы кызыл тучуштары кийикөөн, кыйгырыгың мөдөсө чайгызыны үнүр.

«Шуутуң дыңнаңар!» СЭКП-ның Камгала Министри Совет Эвилелиниң Маршалы Г. К. Жуковтуң кылган чугаазы радио бүгү чуртка тараткан.

аажы-думалыкчы, ак-сеткилди дуулажылга үндөгүсүн найыралы бижыгып, хөсүдүп турар. Совет Эвилелиниң даштыкчы күрүлгөсүнүн ийиктиң болгаш күрүнө тургузууңа хамаарылга чокка оларын тайбын кожа-хөкөк болуунуң дугайында улуг Ленинни мерген угаанын айтышкынын барымдаалы турар. Ол тайбынчы ийиктиң даштыкчы политика Совет социалист күрүлгөсүн бүгү делегейге ат-андарын улам-ла бижыгып турар. Дешпигелдөө бүгү кижилер төлөгөтөн улустар аразынын маргылаагы айтырларынын тайбын шийтпирлөөргө улаганга Совет чазактың даштыкчы политиказын ийи-биле деткип, империализм бөдүлгөсүн чорутуу турары улуса улау «шутуң тургундан» дөш политиказын, кызылгың болгаш улустар аразына өнүк-чөгөөлөрүн политиказын шийтпирлөөр буруу шап турар.

Эштер! Барымы Германияның чөсөкүтү күштерин киржилгө-биле чаа шериг-дөргөсүнүн тургузарын көрүп турар парад дууруңуңа бадылаан чорук улустар аразының дүжүлгүлүү чорун өвөөждирине шийтк болуп, аймык чок чорутуу хандырынын болгаш бүгү-ниң тайбынчы деткиринең немедө кемчелерин ап чорударын совет улустар негелетер.

Совет улус улус ажил-агынын бүгү адырларында чаа күчүдүп көдүрүлгөсүнүң болгаш техникти дөшпөгөн ханды-дар дөш бүгү-ле чүдүлгөсүн кылдыр, бистин Төрөөн чуртувустуң күчү-шыдамы улам ийик бижыгларынын хөсөргө, коммунизмин тургузарынын хөсөргө төлөтүп салышкынын кирер хөсөргө чиг-лиңиң турбас.

Тайбынчы болгаш болууну Төрөөн чуртувун аймык чок чорууну, оң күрүнө эрге-ажыктынын камгаламында совет улустуң тайбын күш-ажылы үрөөн оралдыр дайыннарын каның-даа дөргөсүнүнүн чылча шап шыдаар, эң чаа чөсөк-биле болгаш дайыны техника-биле чөсөргө Совет Эвилелиниң күчүдү Чөсөкүтү Күштери туруп турар.

Болууну армиязы болгаш Шериг-Далай Флоту дайыны белектерди улам ийик сайыраңгайыңдар, дайыны белек чорутуу белдир болгаш эң чаа чөсөктерини чедиптиңнериң шийткөдүп алыр дөш күштерин харамнама деп чүвөгө совет улус бузуп болуп.

Ажылчы чоннарынын бүгү делегей ип-сеткил каттыжышкынын хуну — Майның Бирини дегерезиң!

Улус совет улус болгаш тайбынчы чаа бистин Төрөөн чуртувустуң камгаламында туруп турар оң Чөсөкүтү Күштери дегерезиң!

Совет чазак дегерезиң! Бистин улустуң коммунизмин тийгелгенге апар чорутуу Совет Эвилелиниң Коммунист партияны дегерезиң! Ура!

«Ура» деп кыйгылар парадтың киржилгөсүнүн оодурулары-биле чыгып чоруп турган. Совет Эвилелиниң Курне Гимни-ниң аялганы күтүдүп үнүр. Артиллерия салдуунуң даашташыңнары димиреп турган.

Шериглер эртен чорутуунга шууту белек. «Кылашпа марш!» деп команда. Музык киржилгөсүнүн шөлгөсүнүн анык барабачыларынын бажыныры тода эртен турган. Барабачар каттыжыктың марштың музыказын-биле өлчүп турган. Шийликтер үрөт хөсүдү генерал-майор Петровтуң башталгызы-биле ойнаан. Шериг академияларынын дыңнакчылары офицериниң шуутуңа чаңгыс ай колониалары эртен турган. Москва гарнизонунуң кезектериниң байырык кылажы эгелөөн. Офицерлер кожа-кожа чоруп орган. Салтү үнүндө генералдарын седемелери көдүрүп-даа, кулап бажы-даа турган. Хөй-хөй офицерлериниң муңдиринең — Ада-чурттуң Улуг дайыныга киржилгөсүн дугайы, дайыны дуржулганы дугайы хөсөргө турар орденер болгаш медальдар. Шериг академиянында дыңнакчылар шак ол дуржулганы улам ханын-биле өөренип турар.

Кызыл туктуң Ленин орденниң болгаш Суворов орденниң бирги черегин М. В. Фрунзе аттыг Шериг Академияны камгалакчы кадрларын дарганнага чери кылдыр адып турар. Оң батальоннары Кызыл шөлгө гранит иңдирлериниң баары-биле баштай эргеленер. Олар бүгүн чысаалдык чаа хөвни кеткенер.

Академияны парадка үндүргөн офицерлериниң аразында — өөрдөгөн 45 тергилерини. Академияга шаанда өөренип өскөн Совет Эвилелиниң Маалыры генерал-полковник Курочкин колониалы баштап чораян. В. И. Ленинниң айтышкынын суугаар 1918 чылда үндөгүсүн Шериг Академияны камгалакчы өвөөсү амыр-мендирини кийиктөөн. Адырлыг чаңгыларын оң дыңнакчыларын камгалап, көдүрүп турарлар.

Ленин орденниң Кызыл туктуң В. И. Ленин аттыг шериг-политикти Академия чоруп орган. Командирлер-биле кады политикадыкчылар болууну составынык политикадык мерделериниң бедирин чедип ай, дайыныларын Төрөөн чуртка, улусу, коммунизмин хөсөргө кызыгаар чок бердингенге суугаар киржилгөсүнүн турарлар. Шийнчөөн, чысаалынын, шөвөрүнүн таламы-биле политикадыкчылар чысаал офицерлериниң камгалакчы турар. Академияны дыңнакчыларынын аразында Совет Эвилелиниң Маалыры Киселев, Епшикин, Степанов.

Иңдирлер адыш чысаашкыныры димиреп турган. Адырлар Ленин орденниң, Суворов орденниң бирги черегин Ф. Э. Держинский аттыг артиллерия-инженер Академиянынын дыңнакчыларыга байыр чедирип турган. Оң составында парадка бистин көргөсүнүс бүгү-ле кижилер Ада-чурттуң Улуг дайынын шөлгөсүн эргеленер. Маалыры болгаш эрденки чорук дөш олар Совет Эвилелиниң хөй-хөй орденер-биле болгаш медальдары-биле шаңнатканнар.

Иңдирлер баарында Кызыл туктуң Шериг-Агаар Академияны колониалы. Мурнуула ужар-чүтүлдү генерал-лейтенанты Пестов, туң чанында Совет Эвилелиниң Маалыры полковниктер Бездиков, Смокочков, майор Сулягин.

Кызыл шөлгө турганар өскө-даа шериг академияларыны: Сталин аттыг кукуттык-танк шериглерини, Куйбышев аттыг шериг-инженер, Жуковский аттыг шериг-агаар инженер академияларынын дыңнакчыларын чыгып-биле уткааннар.

Дөш шериг-далай үндөгүсүнүн далай-жылынын тода шөвөрүн дөрбөлчөн чысаалы кестүп хөсөргө адыш чысаашкыны чаа күш-биле димиреп үнүр. Мурнуула кызыл сымдыгы ак-көк шериг-далай тугу чоруп орган.

Москваны Кызыл туктуң РСФСР-ның Дөдүн Совети аттыг шериг училищезин мурнуку ыкшаң парадка база-ла киришкен. Ону Совет Эвилелиниң Маалыры генерал-майор Лелев баштаан. Шийнч каан чүвө дөш дурт-сынын курсантыларын бажымы чорутуң. Олар экинде алычыларын чоруп турган.

1917 чылдың декабрда тургустуу оң өөрдөгөсү чериниң төөгүзү улуг Ленинниң ады-биле, Совет Армияны хөсүдүлгө-биле сырны холбоош. Хамааты дайынын чыдырдык шөлгөсүн дорук-тургукчуларын интервенцияны аг-шериглерине болгаш иштика контрреволюцияга улау маалыры тулушканнар. Ада-чурттуң Улуг дайынын үнүндө курсантылар бистин Төрөөн чуртувустуң найысалы Москваны маалыры камгалааннар. Ол алдарлыг училищезе чедип келген аныктар ам боттарыга көргүсүткөн хундуктедди тергив эки өөрдөгө-биле шымактырын оралдажып турар. Курсантыларын аразында дайыны болгаш политикадык белектерди дыка хөй тергилерини — Лещенко, Матушев, Бортынов, Муромов, Толстой, Федорович болгаш өскөлөр-даа бар.

Тула болгаш Калинин училищезериниң суворовчуларынын, Ленинград училищезиниң ляхимчуларынын байырык кылажы бүгү ийитини мададаткан.

Шөдө Таманың Гвардейки кызыл туктуң Суворов орденниң ийик черегин М. И. Калинин аттыг дивизионы. Колониаларын бажында танк шериглериниң гвардейки генерал-майору Белки, гвардейки полковниктер Лещенко болгаш Баранов. Чаа шериглер омурткан кукуттыг транспорттар Кызыл шөлгө бүгү калбаа-биле эзелкен. Чаа шериг кезектери чоруп турган, моторларын димирет дөшкө агаары чаңгылыны турган.

Артиллерияның марш (уауртуктуу, артиллерияны генерал-полковник Лещенко) ады-чурттуң шериг-техниказын болгаш чөсөргө тодарай көргүзүп болган. Социалист экономиканы болгаш оң үндөгүн — аар улустуң күчүдү хөсүдүлгөсүн СЭКП-ның Чөсөкүтү Күштерини агы үнүн бөө-чөсөк-биле хандыраар, совет дайынынын хоуга төргин техниканы бөөр органы берген. Совет парадтуң бүрүзү оң чоругаар-биле көрүп, бистин конструкторларының болгаш бүдүрүлгөсүнүн чедиптиңнерине өөрүп турар.

Кызыл шөлгө бир дугаарында зенит дивизиону үнүр келген. Оң сонда улустуң «көтөмшөр» деп алааны гвардейки минометтар чоруп орган. Оң аразында зениткаларын колониалы эртен.

Артиллерияны колониалы чоруп-ла, чоруп-ла турган. Оларын бирөөнүң полковник Чистиков баштап чораян. Оң сонда кайгычык улус хөмчөдүп минометтар чорупкан. Ол дөргө күчүдүг чөсөк. Аажок улус аргалык пушкалар шөлгө көтүп келген. Оларны хөк-хөк кеткен күчүдү машиналар көрүп чораян.

Дөргө улаа тургукчулар артиллерия колониалы база катап көрүп келген. Олар ага зениткалар-биле черле дөшкө-лөшкө. Улау бооларың уварын 50 градус булунгалдыр өргү улаа тургускан. Бир өвөс оларын үнүрүн черге өргү көрүлгү дөрт тургузулуп болза, оларын улауу үш хөк, харын-даа көрүп калба-биле дөшкө бөөр.

Аразының болгаш ыраачылынын таламы-биле өң-не улуг үтөр-боолар дугайлар кырында чыгып-биле чайгынышаал өвөө-дүрүп эргелер.

Кызыл шөлгө Май бирини агы парад

Май 1-ни Кызыл хоорайга болгаш районнарда байырлап эртиргени

Май биринч хүндө областың төү — Кызыл хоорай байыраадың кызыл тутары-биле база совет кижилерин маадырдыг күш-ажымын болгаш дехиселге кааналган Коммунисттик партияны алдаржыдып турар догуулар, транспортчулар-биле кызыл чыгыт кылдыр-шкетинде турган. Кызыл тутар чакы салгына хөдөйгөндөр киескип турган.

Ол хүн Советтер бажыны кайгамчык чараш апарган турган. Бажының ортузунда, трибунадың артында Ленин биле Сталинның уругу чургу. Оң кырында алды бажылар-биле бажы каан «Пролетар интернационалиизмни тугуу бедик туулар» деп сөс хүнге чамынап турган. Советтер бажының кырында кызыл туу агаарда бедик берген киескип турган.

Даразында хоорайның бүдүргелерин болгаш албан-челериниң коллективтериниң хей кижилер колхознамы чоруп турган. Трибунадың баары-биле төп автобаның коллективти эрткен. Оларның бажында май мурунуң социалисттик чарыжыны шылтаарчылары — дуржулгалыг чолачылар эштер Пиличук, Неумываленко, Силантьев олар бар чыткан. Даразында бешки беш чыл панын хуусаа бетинде күөткөн бүдүргелерин бирааи, областың муракчы бүдүргелери — Кызылдың аш-чөм комбинатының коллективти. Оларның аразында боттарының чүткүдү күш-ажымы-биле алдаржаан область Советиниң депутаты кондиржилериниң бригадир эш Скрипаченко, кондир эш Норбу, хабэ быжырыкчы эш Лопатина олар бар чораш.

Май байыраадының хүнеринде бодалга талазы-биле хоорайның бирги чери дөш маргыдаалар үргүлдүгөн. Ол маргыдаага хоорайның ДОСААФ аге организацияларындан 20 ажыг командалар киришкен. Аңа бирги черин облотребсовтун командасы алган. Ол команда 500 сандан 431 санын алган. Ийги черин областың ном үндүрер парлалга чериниң командасы алган. Ол команда 413 санын алган.

Май 2-нин хүндө Совет Тываның 5 чыл өв аттыг стадионга хей кизи чыткан. Аңа болган национал хүреш чылтаарчылар кичээгейин хаара туткан. Стадиондун одуттары улау додур олурупкан турган. Ол хүрешке 32 мөгөлөр киришкенер. Тады райондун мөгөн Маркелов шүүгөн болгаш Кызылдың № 2 ортумак шкөөлөүниң өреникчилер Мартышев үжүрү болгашкан. Оң даразында «Динамо» болгаш «Металлург» деп спортчу эки-тура командаларының аразында бүт бөмбүтүнү талазы-биле харылдаа болган. Ол ужуражымкыны чыгаланнар улуубиле сонургааннар. Ук маргыдаа «Динамо» команданың тилектеги-биле 7:2 санын болуп додулган. Ол ужуражымкыны бо чылын бистин обласка бүт бөмбүтүнү сөөнүн айткан.

Оң шапка беш кинут четпейн турда областың удуруткуч ажыдакчылары, партия болгаш совет ажыдакчылар, комсомолдун болгаш профсоюзунуң төлөөлекчилери, хоорайның бүдүргелериниң муракчылары болгаш совет интернационалиизмниң төлөөлекчилери үнгүзгөн келгенер.

Мугур оң шапка... демонстрацияны доктаатыганын чадыл-биле хоорайның күш-кудуштууларының колонназы ажыткан. Спортменнер деп марш-биле эртин турганнар. Эңне анжык спортчулар — школараның күш-кудуштуулары эртин бар чораш. Күш-кудуштуу нитилелдериниң өв-базанын тугу туктары оларның кырында хабэбейдир киескип чораш. Даразында одурда чык аталык талазы-биле хоорайның болгаш областың чепкөну — «Искра» нитилел эртин бар чыткан. Инда Александр Соколовтар, Ова, Тымты-Кара, Белобородова, Токарев, Давыдова ишкан хей-хей анжык спортменнер бар.

Май мурунуң социалисттик чарыжыга тилекчи болган Кызылдың присека эргелиниң кызыл тукуг автотранспорт контораның транспортчулары кызылчылар үзүбес адым чаксаанымы-биле уткааннар. Олар квартал панын 125 хуу күөсүдү, күш-ажымын бүдүргүчүдү үжөн хуу бедиткенер. Коллективти дуржулгалыг чолачыны эш Чумария дөрт айларын панын 160 хуу күөсүдү, 1300 литр бензинни камнап алган. Аккордиондун «туктү үнү-биле үдеткен даарыжычыларның коллективти йр-шоортуг эртин турган. Олар боттарының күш-ажымын чеддишкилеринге болгаш Н. Золотухина, Бруткова, Гаварилова ишкан шешер даарыжычыларына чоргаараас аргажок.

Май 1-нин болгаш 2-нин хүнеринде Гастелло аттыг культура болгаш дыштанылга паркына урутарларын каруселди, чайтанар чер, ойнаар зал, биллиард залы ажылдап турган. Май 1-нин эртенде хоорайның школарында болгаш Пионерлер бажынында утениктер болгашкан. Школочылар боттарының бот-тынгылар уруучуу бөлүгелериниң коллективтериниң аян-бүрү өнөрүнүн ол хүнерде көргөнер.

Хөгүтү, өткүт йр-шоор-биле болгаш катын-биле шөк дола берген. Ол — хоорайның школараның хей кижилер колонназынын кел чытканы ол. Олар өв-базанын чечкенини болгаш ажай-жаактарының аразында бүргөдү берген кел чорашаннар. Школочыларыны чаксаанымын кырында бичири халдарың быжыг тутуулап алганы чидиг кызыл тутар. Олар — коммунисттик нитилелдин аас-кежиктиң салгачылары — ол тутуу коммунисттик нитилелдин очис тилектеги чедир быжымы-биле тударлар. Коммунисттик партияның болгаш Совет чыактың удуруткучларының чуруттарын школарчылар тудуу азан эртин турганнар.

Советтер бажынының баары-биле Кызыл АТК-ның транспортчулары эрткен. Оларның аразында коллективти чүсүмүдү сургалыг чолачылары эштер Ячменев, Пазатов, Горев, Сорочан олар бар чораш. Транспортчуларыны сөө-биле өн-он коллективтер шүүшүшкөн турган. Боттарының каракызы күш-ажымы-биле май биринч социалисттик чарыжыга тилекчи болган Кызылдың ишк заводунуң кызыл тукуг шыгыч коллективти шөгте чыгаланнарның ишк ишканын хаймыктарган. Ишк заводунуң ажыкчылары болгаш ижер-техниктиң ажыдакчылары күш-ажымын бедик бүдүргүчүдү болгаш хей камнапканы чедип алган. Оларның сөө-биле көдө ажыл-агымның тускай эртенчилери, медицина ажыдакчылары болгаш өскө-даа профессионалды кижилериниң үзүбес агымы шүүжүп турган.

Областың национал театрының коллективти театрының кол режиссору эш Меркуловичиниң удуруткучы-биле Май 1-ге «Алдагалдардың дүнеси» деп чаа шини бедиткеш, май 1-нин болгаш 2-нин хүнеринде көргүскөн. Областың культура эргелиниң концерт-эстрада бюроунун эң аки артистери май 1-нин кежээнде партия Ногал театрында көнчүгүзүп концерт көргүскөнер. «ВЛКСМ-ниң ХХХ чылы» кино театры май 1 болгаш 2-нин хүнеринде «Шапка» деп кино үнгөн. Чайгы кинотеатрга ол хүнерде «Хемде оттар» болгаш «Ромео болгаш Джульетта» деп кинолар үнгүзгөн.

Аас-кежикти совет урутар партияга, чаксаа, совет кижилерге аас-кежиктиг чаштар дөш оларга ишк ишканын болгаш өөрүп четирешкенин ханы сетканы ол хүн илергейн турганнар. Бо чылын май биринч демонстрацияга аге кластарының өреникчилери база киришкен. Байыраага бир-ле дугарында киришкен ол чаштарның чүрөктеринде сөг деп четпес уруг өөрүшкүнү болгаш аас-кежикти чүге деңсөр!

Демонстрантыларыны сөөгү одуртулары эрткен... Ол хүн Советтер бажынының баары-биле муң-күң ажыгыч чоннар эрткен. Ол база совет кижилерин маадырдыг күш-ажымын, партияны болгаш чыакты догадыр совет удуштуу сыйры катышканын, оларның тайбыны болгаш улустар аразында байыраады быжыктырыны ишк хүрешиниң чаа, чамынапчак керечин болган.

Гастелло аттыг культура болгаш дыштанылга паркының лекторий азынына, таныч шөлүгө болгаш өскө-даа черлерге массалыг көчөгөтөр болган.

Школочыларының колонназыны бажыга өрөдөгө талазы-биле үшкү удузунда бо бедик түңгөдү болган Кызылдың № 6 школарының коллективти эрткен. Тайбынымын, демократияны болгаш социализмни күчүгүгү лагериниң чурттарынын сүрүкүзүң болгаш бузулбас өн-найырамын сүдөзгөн — улус демократияг чурттарынын күрүнө туктары агаарда бедик берилген киескип чораш. Оларны кызылдың № 7 школарының өреникчилери тулуу чорашы ол.

Бүгү делегейин ажыгыч чоннарының эң-сеткел катышканымын хүнү — Май 1-ге холбаштырган Кызыл хоорайның ажыгыч чоннарының массалыг сөлгүстөөшкени ол хүн Гастелло аттыг культура болгаш дыштанылга паркына хүндүстүңү 2 шакта өтгөн. Оң-биле калды байыраага алдар болдурган массалыг спорт көчөгөдөр Совет Тываның 5 чыл өв аттыг стадионга болгаш культура болгаш дыштанылга паркының спорт шөдөринге болгашкан.

Кызылдың ажыгыч чоннары Май Биринч байыраадының хүнерин канчаар-даа аажок өөрүшкүдү, омак-сергек байыраады эртирген. Чыгашн кайгамчыктыг байыраадыга алдар болдурган ажыгыч чоннарының массалыг сөлгүстөөшкени ол хүнерде орай дүнесге чедир үргүлдүгөн.

Оң шапка Май 1-нин байыраады областың районнарыга организастык бедик көдүрүшкүнүгү болуп эрткен.

ТОРА-ХЕМ. Май 1-нин байыраады Тору районуң ажыгыч чоннары уугу Бөдүрдүшкүнү-биле уткааннар. Митингнин рай-күүсөмү ларганы эш Биче-оол ажыткан. Митингнин киржикчилеринге СЭКП райкомунун секретары эш Намзын болгаш чедип чыл школарыны бажыны эш Аламова олар байыр чедиргенер.

ШАГААН-АРЫГ. Май биринч хей кижилер байырамы митингин болуп эрткен. СЭКП райкомунун секретары эш Грозович митинги ажыды чүве чугаалаанымын сөөндө Шагаан-Арыг МТС-тиң трактор бригаданың бригадир эш Мавокиль болгаш үлетпур комбинатының чазанычмы эш Кызас олар Май 1-ге алдар болдурган чарыжымын хүдөөлелерин чогуур хуусаадында күөткөнгөн түңпөп чугаалааннар.

Чыскаал довулганымын сөөндө ажыгыч чоннарының массалыг сөлгүстөөшкени болган.

Май 1-ге «Искра», «Дүжү» деп спортчу командаларының аразында бүт бөмбүтүнү талазы-биле били-турлар болган. Аңа «Искра» тилекчи. Гастелло аттыг культура болгаш дыштанылга паркында кол бөмбүтүнү, баскетболдун, баг кагарының талазы-биле спорт нитилелдериниң командаларының аразында эш-хууну ужуражымкыны болган. Кол бөмбүтүнү талазы-биле бирги черин «Динамо» командасы алган. Урутарларын хол бөмбүтүнү талазы-биле маргыдаадынга «Искра-1» бирги черин алган. Бичи олардын баскетбол талазы-биле маргыдаадынга № 7 школары командасы, а урутарларын маргыдаадынга № 3 школары командасы бирги черлерин алган.

Баг кагарының талазы-биле маргыдаага үш командалар киришкен. Аңа бирги черин «Динамо» алган.

Областын колхозтарында тарылганын чоруп турарының МЕДЭЭЗИ (1955 ч. апрель 30-де)

Районнар аттары.	Нитири-биле чазын чагып тарааны (хуу-биле)
1. Сүт-Хөл	71,8
2. Чаа-Хөл	51,9
3. Бай-Тайга	47,0
4. Улуг-Хем	42,8
5. Каа-Хем	38,3
6. Чөөн-Хемчик	29,3
7. Барык-Хемчик	19,9
8. Тес-Хем	17,5
9. Таңды	10,7
10. Кызыл	7,1
11. Бил-Хем	—
12. Өвүр	—
13. Эрзин	—
14. Току	—

Районнуң кызыл тукуг колхозунда

ХАНДАГАЙТЫ. (Радио-биле). «Коммунисттик орук» көдө ажыл-агый артели өрткен чылын тукуг планының күөткөнгөн талазы-биле СЭКП обкомунун болгаш обкуукожунуң шыгыч кызыл тутуу чаалап алган, социалисттик чарыжы ол тутуу бо чылын улам бедик тудуу турар. Бүдүргөдө панында көрдүнгөн 35 чурталга бажынарындан апрель 25-ке чедир суурда 14, а ферраларда 9 туугларынын ханаларын бүрүп дооскан. Пидорама тургустунган, школага ийи өрөздөлгө интениат база кылдынган. Ол ишкан бирөөнине-ле 500 хой кирер 2 кажаалар, чаш малга 4 кажаалар ажылдаа кирген.

Май биринч социалисттик чарыж күдө туугу бригаданың өрес, ажылдын өскө-даа участоттарында күш-ажымын улам калбаткан. Колхоз бо чылын 250 гектар тараа культуралары тарып панын, апрель 27-ге чедир 100 гектар кызылматы чажып дооскан, а артык тараа культура-лары апрель 30-де 160 гектарга база тарып дооскан.

«Мал ажымының продуктуларын бүдүрерин көүдөлдүр дугайында» СЭКП Төп Комитетиниң январь Пленумунуң доктаал амандары кырында боттангылары дөш колхозчу малчынар база күөткөн-кичкин ажылдап турар. Мал менни, хур чыл ашкан, агыи массалыг доктаалкынын үнесине ажаалда хайгааралык кичээгейин улам-на күөткөлдүр, чаш малды чидирит чок ап турар.

М. ЧАМБАЛ-ООЛ.

Быжыг тайбыңны хандырап дөш

Америка империалисттер делегейге чаа дайкыны өртүп кысырып бөлөткөн, бүтү дениптегилер кижилерге, млыгыча бичиг Төрөөн чүрөгүсүсү уугу калчазыны-биле кижанын турар.

Совет улус тайбыңга мынакымын бүтү кижилер биле калды дайына уугу, атом-куг болгаш водородтуг чепсести хоругду дөш Тайбының Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кийгиримын азылга чангыс эң-сеткелдиң аттарын салып турарлар.

Мөң бир холж, бир бүдүм жок, инвалд кижил мен. Бистин чуртта дайыны болгаш күш-ажымын инвалдтери дөш сагыш салымыкыны Коммунисттик партияны болгаш Совет чыактын уугу кичээгейиниң төвүдө. Бисти күрөлдөп халсака өнөп, дыштаныдыр, бисе акша дуузаамчыларын көргүзүп турар.

Делегейин бөдүүн кижилериниң быжыг тайбың дөш ол төгүдүгү хууса-сорууга каттыжым, болумену холжумун үкүзү салып тур мен.

Атомун болгаш водородтуг чепсест хоругтулатыр! Тайбың көдө тилелер!

Ч. МААДЫР-ООЛ.

Таңды районунда инвалд.

СУУР РАДИОЖУТУНГАН

Чаа-Хөл районун «Тилелге» көдө ажыл-агый артелиниң сууру радиожутунган. Москвадан болгаш областан сөөгү мөдөлдөрн колхозчулар уугу сонургал-биле динан турарлар. Ол ишкан суурда чаа-чаа кинолар доктаамал үнүп турар.

Эш Кусааайыга удурутган бригада колхозту клубунуң ханамы тудуу дооскан, ам нарын кылыгыларын чорудуп турар.

Н. САНДЫЙ.

ТЕЛЕГРАММА
Венадан, 1955 чылдын апрель 28-те
СССР-ниң Дээди Советиниң Президиумунун Даргазы
Дээрги Маршал Климент ВОРОШИЛОВКА

МОСКВА
Гитлержи жезелден Австрияны хосталганын болгаш Австри Республиканы катат тургустунганын 10 чыл болган оюн таварыштыр Силерниң бодунарың, а ол ишкан СССР-ниң Дээди Советиниң Президиумунун мөңө байыр чедиргендер дөш база хамаарышпас, хостуг болгаш демократтыг Австрияны катат тургузарынын хө-рөңге австри улуска илереткен күөлдөрүңер дөш мөңө сеткенинни ханымдаап өөрүп четиргененин хүдөөп алдыраары болгаш СССР-ниң Дээди Советиниң Президиумунга дамчыдып бажының Мындаагылар Силерден диледим.

Тедор КЕРНЕР.
Федералдыг президент

ТЕЛЕГРАММА
Венадан, 1955 чылдын апрель 27-де
Совет Социалисттик Республикаларның Эвилелдиниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы
Дээрги Маршал Н. А. БУЛГАНИНГЕ

МОСКВА
Австри Республиканы хамаарышпас чорунуң катат тургустунганын 10 чыл болган оюн таварыштыр мөңө байыр чедиргендер дөш мөңө өмүзөкөдө, австри Федералдыг чыактың өмүзөкөндө, өң ишк өөрүп четирилген хүдөөп алдыраары диледим.

Москвага болган совет-австри чугаалажымкынар Австрияны үр ханатыганын бүрүп хамаарышпас чоруну эң чокку келер үеде катат тургузарынын барыдаазы болуп болгаш улустар аразында тайбыңны база бистин чурттарыны аразында найырадыг харылдааларын хандыраарына быжыг үндөсүн суур болуп дээриниң дугайында силерниң бүдүрелерге каттыжып турар мен, ишканаш доостур чедип келген чугаалажымкынарының улам ишкыи хөгжүдөсүн өөрүшкүдүгү идегел-биле хайгаарар турар мен.

Юлиус РААБ.

ТЕЛЕГРАММА
Венадан, 1955 чылдын апрель 27-де
СССР-ниң Даштыкы Херектер Министри
Дээрги Вячеслав Михайлович МОЛОТОВКА

МОСКВА
Австрияны хосталганын болгаш Австрияны катат тургустунганын 10 чыл болган оюн таварыштыр мөңө чүркетти ханымдаап байыр чедиргендер дөш мөңө ийи-биле өөрүп четиргененин хүдөөп алдыраары Силерден диледим. Австри федералдыг чыак болгаш австри улус Австрияны үр манааны бүрүн өргөн бөрү күрүге көрөзүнни чарыгынын база идегел-биле манат турар.

Леопольд ФИГЛЬ.

1955 чылда Бүгү эвилелдин көдээ ажыл-агый делгелгези

Июнь 1-де Бүгү-эвилелдин көдээ ажыл-агый делгелгези өскөрсөнтүлөр көш агедей бээр. Делгелгени директор академик Н. В. Цинин СЭТА-ның корреспондентизине мынча деп чугаалаан:

— Бо сөөндө делгелгеге хүнүн-не 2500 органиастыг өскөрсөнтүлөр көш турар болур. Эрткен чылын олар 5 хүнериниң дугурунда делгелгениң алчыллары болуп турган болза, бо чылын ол хуусаа-ны 6 хүн чедир узаткан. Делгелгеге хүн бүртү өскөрсөтүп шынылгаарымын 15 муң хей кизи турар. Оң аңгыда алаа анда келер көрүктүдөрүң саны чамык хүнерде 100 муң кизи ажып турар.

Делгелгеге чаа чүрү бугу! Көдө ажыл-агыйның шыгыш көдүрүшкүнүгү дугайында партия болгаш чыактын шиптилериниң амдыраада канчаар болтанын турары көргүзөриңче кол кичээгейин салган.

Кукурузаны тарып өстүрериниң муракчы методтары болгаш көдө ажыл-агый мадыры, куштары чөмөгөрине ол үнесиң культураны канчаар ажылдаарының аргаларын барык бүтү павильоннар болгаш делгеп участоттары таныштырар.

Эң өш ажыл-агыйларын делгеп-рениң оларны экономиктиг көргүзүлгөн калбаа-биле көргүчүктөдирип көргүзөр: тараа шөдөрүң, шылаарың болгаш мал одарарының 100 гектар бүдүрүзүң продукцияның үнеси, тараа шөдүңүң тектар бүдүрүзүң оруска, колхозтарда хову болгаш мал ажымын бир центнер продуктуун бүдүреринге күш-ажымын болгаш хөргөңлерини чарыгалы, совхозтарын продукциянын болгаш МТС-териниң амдыраарың бот-үнесин чыгелдеси.

«Тараа», «Совхозтар», «Урал», «Сибирь», «Казах ССР» болгаш өскө-даа павильоннарга тараа бүдүргөзүңн эң чугула үнер дөстөрүн бирааи болур кур болгаш куруккан черлериниң шилгөө-дигезиниң баштайгы түнөөдөрүн калбаа-биле көргүскөн турар.

Эрткен чылдын дугурунда көдө ажыл-агыйның муракчыларының болгаш чарыкчыларының арнамы өзү болгаш көвүдөн. Мөң-биле холбаштыр делгелгени киржикчилериниң саны дыка көвүдөр. Эрткен чылын 157 муң муракчылар болгаш дыка хей санын ажыл-агыйлар, организациялар турган болза, ам делгелгени киржикчилериниң кандидаттарына 200 муң кизи кирпеген болуп турар. 1955 чылдын көдө ажыл-агый делгелгезинге киржирлериниң кандидаттарын кыргының талазы-биле ажылды чер-черлерге дүргөн-биле дооарын кү-өш каары чугула.

Мөң азында черлер делгелгени баштайгы киржикчилери болуп турар: Алтай край, Новосибирск болгаш Павлодар об-ластар — тараа культураларының дүжүт-түүнүң талазы-биле эки көргүзүлгө дөш; Челябинск областы — мал ажымын талазы-биле чедирешкени дөш, оон колхозтары эрткен чылдын дугурунда сүт сальданын дыка улгаттырган. Мурманск областы база делгелгени киржикчилер кылдыр бадмалырган, оң ажыл-агыйлары логга болгаш картофалын дүжүдүп бедилди, 100 гектар чер шөлүгүн бүдүрүгө оманан сүт сальданын эки түнөөдөрүн аш, мынаның уугу малды болгаш илдерини баш санын өстүрерин чедип алганнар. Ол областа балык тынжынын панын база күөткөнгөн.

Киржикчилериниң санына — 1954 чылда кукурузаның бедик дүжүдүп алган хей санын ажыл-агыйларга база бар.

Боттарының чедип алышканынын калбаа-биле көргүзөр эрген ажыл-агый-ны барык бүтү алдыраарынын талазы-биле бедик көргүзүлгөни чедип алган хей-хей көдө ажыл-агый артелир чыалап алганнар. Бо талазы-биле Умел-ниң областын Чесмеровский районун Ленин атыг колхозу дөмдөгөдү, анда кукурузанын, чыгелтарааны, чокчак-росанын, арбайын, чигир болгаш мал чөмк сөөданын, картофалды, ногаалар-ның терини эки дүжүдү болгаш хей сүт, өң алдыган.

Көдө ажыл-агыйның көдүрүшкүнү МТС-терин, колхозтары болгаш совхоз-тары машиналар-биле, көдө ажыл-агый чөмөгөр-биле болгаш удобрения-лар-биле хандырып турар бистин аар индустрияныстан бүтү көчөгөдүгү хөг-жүдөс чокка болунамас. «Көдө ажыл-агыйның механизация болгаш электри-фикация» павильонга болгаш делегей-ниң ажык шөдөрине 1400 машина-лары, станоктары болгаш септете-дерилгелериниң чүдөлөрүн көргүзөр, ол көргүзүлгөниң аттары 1954 чылдын-дан 200 хей болур.

Көргүзүлгөниң чүгө саны эвес, ханы шынары база идеп ишкөөн дөшөни дөмдөгөс чөгүр.

Мал ажымын хоорайжыгадан өөрүкчүлөр чер байланың 100 гектар бүдүрүзүң продукциянын бедик үнүшкүнүн чедип алган колхозтарының бүгү фермаларын көрлөр.

Муракчы дуржулганы пропагандала-ры-биле делегейге көдө ажыл-агый бү-дүргөзүңн муракчыларының болгаш өртөмдөрүнүн чүс-чүс лекцияларын органиастаарын төлөпкөн. Көдө ажыл-агый темаарында дыка хей санын кыска фильмнери болгаш дивизилерини үндүр деп бедиткен турар. Павильон-нар болгаш көмөкөр айы-биле 73 ай-тыкчы бижиктерин нарын үндүрүп турар; 13 айтыкчы бижиктерини аштыкы мыларды парлан турар.

Делгелгени көрүчүлөрүнн негелде-лерин хандыраары дыка акжидер.

(СЭТА).

Чурукта: Кызыл хоорайның ажыгыч чоннары Май 1-нин чыскаалында.

Фото С. Феоктистову.

Хожудаашкындан мурнакчыларнын деңгелинге четкен

Кызылдың ишт. заводу 1954 чылдың сөөдүгө чедир-ле хожудап турар бугуруу-гелеринд барээни болуп турган. Ол огуру-гуде планын ооналгаларын сан-даа, шынар-даа талазы-биле күөсетпей, ору-га чоо ажылдап келген. Бугуругелинги планын кол көргүдүрүлү талазы-биле күө-сетпей баар таварылгалар аңаа чеше ка-тап болбаан дээр.

Заводта уаг күш үнөр аар ажылдарын чыгыш турар күчүгү механизатор бол-гаш машиналар бар. Мында болупчу проф-фессиянын мергежилди-биле шигээдин алган дуржулгалыг ажылчылар хей бол-гаш четчир. Бо бугу бугуругелинги планын чүгө күөсетер өвөс, харын ажыр күө-сетерин таварыш болуп уаг күш болуп-чытала-даа завод хожудап турган.

Чүгө дөргө ишт. заводта күш-ажыл-дын организацианы багай тургустунган турган. Ажылчыларнын тазанын күш-ажылдыг сагыла-чурумун үрөөр, ажылга хожудап көөр болгаш ажыл шагын чей ажылгаас чоруктар хей турган. Бугуру-ге планын чүгө сангыг кижилер күө-сөдүп, бедне бугуругачуу метализатор до-уу күш-биле ажылдап, кургук тур-ган таварылгалары эвөөс өвөс. Бо бугу-латтынган күш-ажылдыг бугуругачууу беднеринге, планын ооналгаларын күө-сөдүрүп уаг-жоондак болуп турган. Чүгө бо четистерин тургустан хожудаашкын-дан үнөр болуп турган. Оон өвөс арга чок.

Ичачаарга ол арганы ишт. заводдун агы удуртулганы (директору эш Боду-ров, партия организацианын секретари эш Попов) херек кырында боттандырып шыдаан. Коллективте күш-ажылдын орга-низацины чааы-биле өдө тургустунган, бригада, цех болгаш ажылчын бугуруге ажылдыг тусай графикасын чолаатынган. Графика оларын күөсөдүрүп алган. За-водда ажыл-херек хайнышкынныг өгө-лөн. Кижилер бугуруу план күөсөдүрүп дөш демисел өгөдөн. Ол демисел коллектив-те социализм чарышты төртүндүргөн.

Деминг ажылдыг түңгөндө коллек-тивтиг амдыралыг үндөсүн өргилде

болган. 1955 чылдың январдан өгөдөш ишт. заводу үр үеге хожудаашкындан мурнакчыларнын деңгелинге шалышкын темп-биле көдүрүп өгөдөн. Завод январь айның бугуруге програмказын 106 хуу, февральда—130,4 хуу, марттың—123 хуу, апрель планын хуусаа бетинде күө-сеткен. Коллектив бо чылдың бирги квар-талының бугуруге програмказын 120,4 хуу күөсеткен.

Завод продукцияның бот-үнесин бирги кварталда 2,5 хуу чыреткен. Бир кубометр дылган материалдың бот-үнеси 3 рубль 74 копейка чыгып. Мыш заводдун коллектив бо үенч дургууда 13 муң ажыг рубльдыг оруугаы пландан ажыр алган. Заводтун ажыгында уаг чедирш-пинеринд барээни болза, ам үгөдө мыда бугуруге планын күөсетпейн турар чаг-гы-даа ажылчынын чогу болуп. Коллек-тивтиг ажылчыларнын 40 ажыг хууу бугуругелинги планын үргүчү ажыр күө-сетип, шалыгы атты чаалан алганнар.

Заводтун ажылчылары болгаш иже-нер техникум бугу ажылдакчылары Май 1-ге алдар болдурган социализм чарыш-ты кабарташ, апрель планын хуусаа бетинде күөсөдүрүп дөш хүдөөгөш—апрель 25-те алдары-биле күөсеткенер. Коллектив Май-1-ни күш-ажылчы чыйла-нчак тилеке-биле байырлаан. Бо чыл-дын бирги кварталының планын чедирш-пинерин күөсетеш база Май му-рунун социализм чарыштыг бирги чери өгөдөн ишт. заводдун коллектив СЭКП Кызыл хооромунун болгаш хоорай Советинин күөсөдүрүп шычачыр кызыл тутуп чаалан алган.

Бодуну күш-ажылчы чедиршпинер-инге сорук кирген ишт. заводдун кол-лектив күш-ажылдыг бугуругачууу уаг беднер, продукцияның бот-үнесин моон солгаар улам-на чигедир деп бедне хүдөөгөш ап турарлар. Алган хүдөөгө ажыл-херек кырыга үр-түңгөндү күө-сетнер дөргөнгө олар бугуругелдер.

Т. ЮН.

Мурнакчы саанчы

Май 1-ниң байырлааныг чедиршпин-инг ужуражыр дөш социализм чарыш-ты Уаг-Хем районун «Күш-ажылдыг хостуу» колхозунун малчылары боттары-нын аразыга кабарташ турган.

Саанчыларнын аразында Валя Төлөш чарыштыг тилектиг болган. Ол болза, ишек саанчынын баштайы 6 айларын иштинде 13 ишекте 6696 литр сүттү саап алган. Ишек бүрүздөн 650 литр сүттү саар планын турган, ам херек кырында 564 литрин сагган.

Валя Төлөштүг бодуну чутаалап ту-рары болза:

—Мен 1953 чылдан бөөр ажылдап кел-ген айнаа саанчы мен. Ол ажылга мерге-жир талазы-биле мен өдө дуржулгалыг ма-

чин эш Чугагашева эки дузалаан. Ажы-лыктын түңгөш чыл бүрүдө-ле бедне кел-чүрүр. Бо чылдын ишектеринд сүт саап алырын ай саанында-ла доктаашкан норма-зыннан ажыр күөсөдүрүп келдим. Колхозтун перспективтиг планынын бирги чылы—1955 чылда ишек бүрүздөн 1700 литр сүттү саап алырын хүдөөндөм. Бодумга быжылгаан ишектерини шүптүзүн бызаа-ларындан чарган мен. Оң түңгөндө ишек бүрүздүгү сүткүрү бедне. Илчиги «Рүмочка» деп ишек хүнде—7—8 литр сүттү берип турар.

Валя Төлөш Май 1-ниң байырлаан таварыштыг областыг Хүндүл самбыра-зында кирген.

Колхозтарга дузаламчы

РСФСР-ниң көдө ажыл-агый министр-иниң дузалам болгаш өөрдөдө програм-мазынның графини бугуар Тиваның көдө ажыл-агый техникумуна 3 болгаш 4 курстарының өренникчлери бугуруге болгаш өөрдөдө практиказын эртерери-биле областыг колхозтарынче, совхозта-рынче болгаш МТС-теринче чорупканнар. Олар техникумга шигээдин алган теорет-тиктиг билин колхоз бугуругелинги практика-биле дүшүртүр, санитар-профи-лактиктиг болгаш агрозоотехниктиг хем-чектер чорударынын талазы-биле колхоз-тарга, совхозтарга болгаш хоорайның ветеринар поликлиниказыга уаг дузаны көр-гүзүп турарлар.

4-кү ветеринари сабырлары өренник-чилери бо чылдың март айның өгөдөн өгө-дөш областыг колхозтарынга бугуруге практиказын эртереп келгенер. Каа-Хем районун Ворошилов аттыг колхоз-ка—Петров, Сарыг-Септиг мал өнөөгө-зинге—Алексин, Шагаан-Арыг хоорайныг мал өнөөгөзинге—Коробейников болгаш Ваца, Тес-Хем районун колхозтарыга—Дойбуха болгаш Башый-оол, Би-Хем рай-онун «Иеара» колхозка—Горенская бол-гаш өскө-даа практиканылар айыткан колхозтарыга барган маалда яны-бүрү азырлары-биле демисел хемчектерин чорударына колхозтарга боттуп дузала-нын көргүзүп, эки амдыларан.

Оң барымтаам болза, колхозтар баш-таар чердерде В. Дойбуха, И. Коробейни-ков, С. Ваца, Товарищай, Башый-оол оларын өөрдөгөш дооскан соонда ол колхозтарга амдыларын чорударын дышан бижитер техникумдун директорунун адыга көшүп турар.

Оң аңда өренникчилер башкылар-биле шефа алган Кызыл районун Чкалов аттыг колхозуна париктер салыры, Ур-эригерин тарылгага белеткээр, көдө ажыл-агый чепсек-херекселдериниң сеп-телген болгаш колхозтун бугуруге пла-нын чогадып кылары болгаш өскө-даа амдыларга дузалажып турарлар.

Чоокү үенч иштинде бо колхозка ду-залаары-биле моон аңда хемчектерин чорудары төлөвлеткенге чыгыш үн-тер тарып оурутуу, башкы културалары-нын тарылгазы, электр-биле хей кыргы-ры, ветеринар-профилактиктиг болгаш эм-неле хемчектери чорудары, сугарышга системанын ашталгазы, кукурузаны дербелчин-уланчак арга-биле тарыры болгаш оон-даа өскө.

Зоотехника сабырларының 3-кү курсу-нун өренникчлери 1955 чылдың апрель ай-дан өгөдөн оонашкан колхозтарынга амдылар өгөдөш берген.

Агрономия сабырларының 3 болгаш 4 курстарының өренникчлери тарылга өгө-дөш мурнууда-ла областыг колхозта-рынче чоруткан.

Мынчанга 172 өренникчи-практикан-тылар 11 башкыларын— мал өнөөгө-зинге, зоотехниктерин болгаш агрономла-рын удуртулгалы-биле областыг колхозта-рынга, совхозтарынга, МТС-теринге эмнел-ге-профилактиктиг хемчектерин чоруда-рына, маалды ажаалга, чегерилгенинги талазы-биле саавыларын сагырынга, тара болгаш вога култураларын та-

рылганы эртереринге боттары шүтүп кир-жир.

Практиканыларын колхозтарга үндү-рериниң мурнууда эртин турган бугуруге практиказын дуржулгалы-биле та-ныштырган болгаш практикант бүрүтүчү амдылар болуп турган четистерин демделген, өң-биле чегерелештир колхоз-тарга практика үенде эки амдылар тур-ган өренникчилерин аларткан. Практи-каныларын кылган амдыларын дугай-гында түңгөш өгөдөдөдө кандыг кижилер турганын демделген, оларын ам-практикалап чорутуп деп турарлар болдур-бас дугайында кичээниги салырын сагып-дырган.

Бугуруге практиказын үндүрткүчү, мал өнөөгө А. И. Перово өренникчи-лерин практиказын эки уагтуу, олар-нын амдыларга четистерин чылтаан. Ол бодуну арга-сүмезин өренникчилерге берип, көдө ажыл-агый маалдарын эмнел-ринге, зоотехниктерин болгаш профила-ктиктиг хемчектерин чорударына боду киржип дузалажып турар.

Башкы, мал өнөөгө эш Смирнов Каа-Хем районун колхозтарында практикалан барган өренникчилерин чүгө практиказын уагтуу-биле кызыгарташмай, харын боду көдө ажыл-агый маалдарын клиниктиг шигээдин, эмнелгенин чоруда-рына уаг дузаны көргөскөн. Сарыг-Сеп МТС-тиң мал өнөөгө эш Кайалин-биле кады бистиг практиканыларын мал чегерин хуваарынын болгаш чарыгдал-арын айтырынын талазы-биле малчы-ларын чөгүлө хураан эртерген, беш чылдыг перспективтиг планын чогады-рынга МТС-тиң тусай эртемчилеринге дузалашкан.

Агрозоотехниктерин амдылардан аңда-ла техникумдун башкылары болгаш өре-никчилери практика эртерип турар үен-ини дургууда көдө ажыл-агый маалдарын ажаалгазы, чегерилгени-биле хол-башкан яны-бүрү темаларын бешедар-ны, лекцияларын тус-тус чораш чегерин-ге эртерип, колхозтарын хей-ниги амдыларга, хана соуну үндүреринге, бот-тынныг урай-чүдөдөдө бөлүмдерин амдыларын ишпейлиги киржип турар.

Практикалап чоруту өренникчилер-биле 6 шактыг немерде программа бугуар «Мал ажылынын продуктуларын бугуруу үндүрерин көдөдөдө дугайында» СЭКП ТК-нын январь Пленумунуң доктаалын өөренип эртереп болгаш кукурузаны дер-белчин-уланчак кылдыр тарырынын арга-зын, көдө ажыл-агый маалдарын ажаап, азыраарынын талазы-биле чурумдарын өөргөн.

СЭКП ТК-нын январь Пленумунун иштештерин күөсөдүрүп техникумдун өөренникчилери болгаш практика уагтуу-чулары— башкылар боттарының бугу-күзүн салып, көдө ажыл-агыйн күчү-лүгү көдүрерин талазы-биле бо ниети херек боттарынын күш-ажылдын үзүүн кирип турар.

А. ХЕРУМЕННО,
Д. КОЛЕСНИКОВ,
бугуруге өөрдөгөш эртелекчи.

РЕДАНЦИЯГА ЧАГААЛАР

Хайгааралдап салза

Кызылдың тубераузе эмнелгенинги амдыларда уаг четистер бар болгаш оң эртелекчи эш Фанштейн чоңга өздөк өвөс бөдөркөстүгү чорутуп көргүзүп быза күш-ажылдыг сагыла-чурумун кыркымы-биле үрөп турар.

Эш Фанштейнниң амдылар кабинетинд үргүчү шөгөчүгү турар. Оң амдылар шалыгы чурум чаралын бугуар аарыг кижилер эки асынга сымдармак ма-лазып турарлар. Эш Фанштейн дыла үр болуп чедип келген ам-на кабинетинге көрөш кирер. Ол кирештиг аарыг кижилерин дөрдөн хулаан аабай бир шак ажыр маанай келер.

Районур эмнелгенинги чоруткан би-жигин бугуар областыг ырак-ылдыг рай-ондарында келгиле аарыг кижилер эң-чиге кирип чадаш, хоорайга хей хонур-тар иштинде маан турарлар.

Бо дугайында эки чижектерин көргү-

эрге-ле четчир: Бай-Тайга районун Мо-долово аттыг колхозуна колхозчулары Се-кин, Серен-Чикит олар 18 хонукта маанай келеш, адатын сөөлдө кандыг-даа түң-гөш чокка дедир чагылай бергенер. Кө-сөтүп турган уаг аарыг кижилерин амды-че дедир чорудуурга ол кижилер көдөкө баргаш аарыг өткөнөр бе? — олар өтти-мес, аарыг улам көдөсөр болгай. Бо иш-ван чижектерин хей-биле көрүп болур.

Самтория-биле Кызыл аразыга аарыг кижилерин санитарга маанай-биле че-дирбей, бодулар машинадан тын амыр дээр чүү база бар.

Туберкулез эмнелгенинги амдыларда четистерин ууткап, оң өргөлөшкөн эш Фанштейнниң амды шакы барымдалаас бөдөркөстүгү болгаш чоңга өздөк өвөс чыдын совсадыр дугайында областыг амды камгалат кидизинден хемчек алды херек.

Г. БАЛЧИР.

Хуралдын шиттирин күөсетпөөн

Эртен 1954 чылдың төңгүзүдө Эр-зин районун «Божумнаже орус» колхоз-ка «Колхозчу» деп эки-тураның спорт нитилелдин организацин тургустан. Колхоз баштаар чериниң хуралына спорт нитилелиниң дарганы сонгаан болгаш колхозка күш-културалыг шөдүн тургу-зарынын шиттирин хулаан алган. Оң хуралыныг 100 ажыг колхозчулар уаг сонуурга-биле киргенер.

Ичачаа-даа ам мыда «Колхозчу» деп спорт нитилелиниң амды шүтүп чор-байн турар болгаш спорт шөдүн тургузар дугайында хуралдын шиттири күөсетпөөн.

Спорт нитилелиниң амды өнөөдүн чорудар дугайында дарын хемчекчи амды колхоз баштаар черинден болгаш райтүс-көдөдө негетиниң турар.

С. БАНЧЫН.

Малдың ажаалгазынче сагыш салыр

Чөөн-Хемчик районун Жданов аттыг көдө ажыл-агый эртелиң баштаар чери ишек ферманын маалды малчыларынга байдалче кичээниги салбайн турар.

ажаалгазында чаш бызааларын кажааы чок.

Фермада байдал бо хире болуп турда колхозта мал өнөөдөр Мандакпан, Суя-дуй-оол олар малчыларга боттуп дуа көргүспейн турарлар. Четистерин дөргө чыдап, төрөө болгаш төртүр инектерин, чаш бызааларын кажаалгазын баш ажаалгазын таарыштыр талазы-биле ферма эртелекчи эш Чамыя кандыг-даа хемчек аабайн турар.

О. МУНЗУК.

„ШЫННЫЧ“ МАТЕРИАЛДАРЫНЫН ИЗИ-БИЛЕ

„Политбөлүмнүң ажылы чорувастаан“

Мындыг эге-биле бо чылдың март 1-де үенч № 44 (3238) «Шынга» парлатын-ган, Дус-Дар чеди чык шөгөчүндө пол-лит-бөлүмнүң амдында четистерин шүгүчүлөөн корреспондентка айыткан фактылар иш болган. Бөлүмнүң амдын

кижилер талазы-биле хемчектер алдын-ган, бөлүк ам амдылар турар.

Комсомолдарын өөрдөгөшнө уаг-тулганы күөсөдүрүп дугайында ВКМФ райкомунга айтышынан берген деп, СЭКП Чур районунун промдана болгаш агит-ация кидизиниң эртелекчи эш Н. Су-дан-оол редакцияга дыңдаган.

Парлатынмаан чагааларнын изи-биле

Эрзин районун «Божумнаже орус» колхозунун аар калдарчылары Чизөө, Бора-Хө, Шириндин олар харымсалга чөгү-биле колхозтун 7 адым чыдыргенин «Шынын» саяк бажикчи редакцияга бижөөн.

Бажикчинин чагаалынын изи-биле хынада чоруткан район прокуратура-нын редакцияга дыңдаганы болза, колхозтун 6 адым Чизөө, Бора-Хө, Ширин-динден төлөткөн, Чизөөн кырында 1 аар, 1200 рубль өнөөдүн турар. Ол херекти районун уаг судунда ширген.

П. А. Ермолаевтин трактор бригадасында бот-орулга, чарылганын экономиктиг ажык-дузазы

СЭКП ТК-ның сентябрь, февраль-март, июль Пленумары колхозтарын экономика-зын быжылгаарына МТС-терин ролян айтышкан, колхоз бугуругелинги бугу-аарынын орулганын уаг көдөдөдө, машина-трактор станцияларын амды өнөөдөр, дүжүтү беднерин болгаш мал ажылынын продуктуу чор-уун көдөдөдөр, оң-биле кады күш-ажылдыг бугуругачууу өстөрүн бол-гаш трактор амдыларын бот-үнесин кудуларын шыгыг негеш.

Машина-трактор станциянын бугу-руге чедиршпинери бирги эөлчөгө оң кол бугуруге зөөвоу болуп трактор бригаданын иштиги кудуларын бүрүн чей ажаалгаарында хамаарлар.

Бай-Хаак МТС-тиң трактор бригадасынын аразында Калинин аттыг колхозта амдылар турар Петр Алексеевич Ермолаевтин трактор бригадасы социализм чары-шыга чеди чыл дургууда бирги чери өшөп келген. Бо бригада дүжүтү беднер, күөсөдүрүп турар амдыларын бот-үнесин кудуларын, аңаа хүдөөкөн күрүнгөн техниказы эки камгалаар, механизатор-ларын күш-ажылдын бугуругачууу беднер талазы-биле демисел чорудуп турган, чыл келген тудум-на уаг чедиршпинерин чедип ап келген.

Трактор бригадасы бодуну инициатива-зы-биле 1953 чылда өгөдөш иштиги бот-орулга, чарылгае шалчөөн.

Бот-орулга, чарылганын ажык-дузазы

Иштиги бот-орулга, чарылга мыда амдылар турар кижилер бугурунун болгаш бригаданын харымсалганы беднерине, кывар, чаар материалдарын болгаш септе-лге херек артык кезектерин камгалаарына, кылган амдылар бот-үнесин кудуларын, трактор бригаданын амдыларын амдыларын амды телерин болгаш күш-ажылдын бугуругачууу өгөдөн беднеринге үнелеп четпес уаг арганы берип турар.

Бот-орулга, чарылганын чүгүдө кезек-тери болза, кывар, чаар материалдарын, күш-ажылдын, септеге материалдарын

нын, машина-трактор парнын амдыларын чарылгаларын нормаалы болуп. Трактор бригадасы колхозчу шөдө амдылар турар болганында күш-ажылдыг бугу-ругачууу чүгө кандыг бир үенч иш-тинде күөсеткен ажыл өвөс, харын оон-биле кады кол көргүзүп—бугуруге чарылгаларын кемчээл-биле хей кезинде алган дүжүдүн болгаш тараанын ниети хемчээл-биле тодарайт. МТС-тиң трактор бригаданын бот-орулга, чарыл-ганын принципалдыг оңа чүгүдө мы-да. Бедне дүжүт дөш демисел бот-орулга, чарылгалыг трактор бригаданын кол сорууга болгаш ол бригаданын чүгүдө көргүзүп болза, натурга төлөвиринги пла-нын күөсөдүрүп болур.

Натура төлөвиринги планын херек кы-рында дузаатынган тараа биле азы көдө амды-агыйнги өскө-даа дузаатынган продукциялар-биле дөшөп көргөш, оң чүгө дүжүт планын чыччаар күөсөт-тинген өвөс, харын көдө ажыл-агый култураларын өстөрүнгө, мал чегери белеткөөр болгаш көдө ажыл-агыйнги өскө-даа амдыларын кыларыга эен алган хөрөңгилерин күрүнгө дедир өңдөл-гөн кайн хире күөсетиниң турарын көрүп ап болур.

Күш-ажылдыг шын организациы бол-гаш колхозтун хою бригадасы-биле кады амдыламылга

Эш Ермолаевтин трактор бригадасы көдө ажыл-агый чылыгы өгөдөн бугу-ругелинги тода ооналгалар ап турар, мыда бугу кылар амдыларын кемчөөдөрүнгө, хүнде кылар амдылар нормалынын, кы-вар чүгүдү чарылгалынын болгаш сеп-телгенин яны-бүрү хевирлеринге чарыл-галдарын нормаларын, алыр дүжүтүгү кемчөөнүн талазы-биле кол көргүзү-лгенин айтып, натура төлөвиринги дузаал-дарынын, күш-ажылдыг депшигелег арга-ларын непердигиниң планарын база көрүп турар. Механизатор бүрүч казан, каала, чеже, кандыг ажыл кылырын, боду-нук кылган күш-ажыл дөш чеже хире

төлөвир алган турарын баш бурчугаар билип ап турар.

Ол трактор бригадасын берип турган ооналгалар оң кады амдылар турар Калинин аттыг колхозтун № 1 хоуу брига-данын планында үндөдөдөдө турган. Колхозтун ол хоуу бригаданы-биле, эш Ермолаевтин баштап турары трактор бригаданын бугуруге талазы-биле сырын кады амдыламылганы ам быжыл-ган. Ол чокка механизаторларын чедирш-пинерин болгаш бедне бугуругачууу амды болдунмас дөргөн бригаданын кемчүүлери эки билген.

Калинин аттыг колхозтун № 1 брига-данын бригадир эш Обухов быжыг амды-ишчи кады амдыламылганын со-рууганын база-ла эки билген, трактор бригаданын бригадир эш Ермолаев-биле кады, тарылга үенде хөрүңүн беленин, алдарынын чарырын сабыра-дып турар үгө бок үнүштерин хынал көрүп, ажаап алышынын үенде комбайн-ларын эөлчөгил амдылар участка-ларын чөгүрү үенде тодарайн турар. Бо бугу болза, механизатор бүрүч хүн сагында амды нормалын күөсөдөрүнгө болгаш амды күөсөдөрүнгө таарыччалыг байдалды тургузуп турар.

Оң уламында тракторларын эөлчөгө кылган амдын чыл сагында-ла бедне турар. Чизөө, 1952 чылда 15 аат күштүгү бир трактор ортуула-биле эөлчөгө 2,7 гектарын амдылар болза, 1953 чыл-да 4,18 гектарын, 1954 чылда 4,3 гек-тарын амдылар. 1952 чыл-биле дөшөөр-гө 1954 чылда күш-ажылдыг бугуругачу-дү 159 хуу өскөн. Күш-ажылдыг бугу-ругачууу беднерин талазы-биле беш чыл планында күрүнгөн сорууганы ол трактор бригаданы 1954 чылда-ла күөсө-дикен. Ортунда-биле бир эөлчөгө кылар амдынын нормалын ажыр күөсөдөрүнгө бригада шак графини ажаалап, бедне-не сөөрөткөчүлүгө амдылар, техниктиг ажаалганы чорударынын хуусаанын кызырып турган чедип алган. Механизатор-лар боттарынын мергежил үргүчү беднип, кижилерин болгаш техниказы

яны-бүрү амдыларга таарыштыр тургу-зарын боттандырып турар чорук механизаторларын мергежил беднеринге ду-залап турар. Эртен чылын 1945 чылдан бөөр амдылар келген № 10 тракторну дискалаашкыга, а «ДГ-54» деп чаа, күш-түг тракторну кур чер алдарылганын киригерин бригадир таарыштырган.

Бригаданы амды-агый уагтуу турары-биле кады эш Ермолаев бригаданын кемчүүлериңиң ортуулаа политика-кижи-лигелег амдылар база-ла эки чорудуп турар. Норма күөсетинейн барган таварылга сагында-ла 5 минутга чугаалажып, оң чыдаганын тодарайн турар болгаш эөлчөг нормалын күөсөдөрүнгө шалкыткан четистерин уузкаарынын хемчектерин ап турар. Эөлчөг нормалын күөсөдөрүн хүн-бүрү үндүргөш, оон түңгөш күрүңгү сабырамынга бижип турар. Бригада солун номчулганын бол-гаш бешеданы доктаамал кылган турар.

Бо бугу хемчектер тракторист бүрүтү-нү эөлчөг нормалын ажыр күөсөдөрүн хандырган. Чизөө, бригада эртен чы-лын 15 аат күштүгү трактор бүрүздүгү 417 гектарын амдылар планын турган, 520 гектарын амдылар чыл ооналгалын 124 хуу күөсеткен. Иштини-биле бригада гектар чер алдарылганын шалкычкерге 5010 гектарын алдар планын 6234 гектар чедирген.

Нолхоз-биле керээни күөсөдөрү амдыларын кол көргүзүчү

Колхоз-биле аразында керээни күөсөдөрү МТС-тиң-даа, трактор бригаданын-даа амдынын кол көргүзүчү болуп турар. Маңаа колдунда бугу амдыларын агрозоотехниктиг чурум бугуар, айыткан агрозоотехника күөсөдөрү кирип турар. Эртен чылын Бай-Хаак МТС-тиң амдыларын 90 хуууну хуусаанында күөсеткен турган, эш Ермолаевтин бригаданы бугу амдыларын шүнтүзүп айыткан хуусаа-зында күөсеткен. Чизөө, чакы тарылга-нын берээ баугаар 10 амды хүнүндө күө-сөдөр дөш болза, бригада 4,5 хүнде күө-сеткен, чакы чер алдарылганын—июньнун 10-да дөш дөш болза, майның 24-те, күсүкү чер алдарылганын—

Чехословакиянын индустриализациясынын чедишкннери

ПРАГА. Улус өрге-чагырамын чыгарып дүргүзүп чехословак улустун улут чедишкннеринин бирөөсү болса, чак деришкер-биле хандырткан агты үнөшү улустун тургусаны болур.

Социализм тургузушкунун талазы-биле Коммунисттик партиянын чигине шугуна боттандырылган, чехословак асылчы чоннар кыска хуусаанын дургузунда улут чедишкннерин чедиш алган. Бирги беш чылдын чыдарынын дургузунда республикага улустур бдургузганын чечмчөсү 100 хуу улагаткан.

Улусту Чехословакияда улустур бдургузганын оша кеври болза, чехословак херекселдерин бдургузганын өзүдөсү болур. Чизе, бирги беш чылдын чыдарында бдургузганын чехословак херекселдерин бдургузганын барык-ла 114 хуу улагат.

Чиртүү улустур күчүзүнүн бедишкннин чедиш алдышан Коммунисттик партия болгаш чазаа чехословак улустун төөгүзүндө күстүп көрбөсү улустур тулушкунун кабартын чоруткан. Он чылдын дургузунда чүс-чүс чаа фабрикаларын, заводдарын, шахталарын, рудниктерин болгаш еске-даа черлерин ажыглага кириш дужааган. Оларнын аразында техникалык сөөлгү аргазы-биле деритинген машина тулушкунунуң 24 заводтары, 15 домна болгаш мартен суугулар, 6 бляминглер, күчүзү 12 электростациялар бар.

(СЭТА).

КУДР-нун улус ажил-агынын планынын күсселдези

ПЕНЬЯН. Кореянын төп телеграф агентствосунун динчадып турары болза, КУДР-нун күрүнө планынын чанында төп статистика аргазынын мездөсү-биле алырга республиканын улустур ишти продукция бдургузганын үндүрүшкнн талазы-биле 1955 чылдын бирги кварталынын планын 101 хуу күссөтөн.

Бо үнөшү иштиде күш-ажалдын бдургузганын дика бедөн. Улус ажил-агынын бүгү алырларына капитал салышкынын чечмчөсү өскөн. Республиканын

көдөсү ажил-агынын дүргөн катап тургузганын болгаш чакы тарылганын чедишкннин эрттеринче угаган өлөөн хөй чечмчелерин боттандырган.

Бо чылдын марттын төңүзүндө республикага 11407 көдөсү ажил-агы кооперативтери санатын турган. Көдөсү ажил-агы кооперативтери ам бүгү тараачын ажил-агыларнын 41 хире хуузуң Каттыштырып турар болгаш бүгү аялар черин 40 хуузу оларга хамаарып турар.

(СЭТА).

Албанияда чаа завод

ТИРАНА. Чоокта чаа Албанияга бирги беш чылдын чаа улустур тудуу болуу—Влорда В. И. Ленин аттыг цемент заводун ажыглага кириген. Оз заводту совет тускай өртемчилерин дужаламчы-биле туткай болгаш совет дериг-херекселдер-биле хандырткан. Оз заводту ажыглага кириген-биле чурт чылда 40 муң тонна цементини немей алыр. Завод-

тун чанында чыгы күжү-биле ажилдар электростациянын туткай, ол электри энергиясы-биле бдургузганы хандырамы ыкшаң Влор хоорайны база хандыра.

Оз заводтун баштай кымын үндүргөн цементини балык-консерва кылар чаа заводтун тулушкунуне чоруткан.

(СЭТА).

Тайбыннын Бүгү-делегей Чөвүделинин секретариатынын дыңнады

ВЕНА. Тайбыннын Бүгү-делегей Чөвүделинин секретариаты дараазында медегледи чарлаан:

Австрия-биле күрүнө керээзин дүргөн чарар чорук чугаалажышкынарнын принциптин шынчынын чаа бадгыт каащыны болур.

Тайбыннын Бүгү-делегей Чөвүдели ол принципти улустар аразында улут айтырларынын тайбын арга-биле таарыштырынганы өң-бөтүргү арга кылдыр керээзе камгалат белген. Венага Тайбыннын Бүгү-делегей Чөвүдели чымылдырганы улустарнын тайбын камгаланын конгресси 1954 чылда-ла австрия күрүнө керээзин дугайында айтыры талазы-биле дөрт улут күрүнелерин чугаалажышкынарнын катап чорударын негөөн.

Оз чугаалажышкынарнын дүргөн боттандыра болгаш өң-биле кады чурттуг демократтыг өргөсүн болгаш хамаарышпас чоруну өжөсөп-чагырар чорукту доо-варын австрия улуска хандыраа соруга-би-

ле аңаа кандыг-даа бод бүгү күжөшкнни-киришкен-биле деткиче көргүзгөн конгресс негеткен.

Кандыг-даа шериг эвилелдеринге кирбес болгаш бодунуң девискеринге шериг ба-заларын бодурбас деп Австрия Республиканын шиптирине бөгүн байыр чедирип тур бис. Ол шиптир Европага тайбыннын керээзе улут салышкын болун турар. Австрия-биле күрүнө керээзин чарары тайбын дөс демиселге улустарнын чаа тилдегеси болур. Хөй-нигитин болгаш австрия улустун күзөлдөгөн дүштүр өң чоокку үнөшү иштиде дөрт улут күрүнелерин төлөөлөкчилерин аразында ам болур чугаалажышкынар Москва чугаалажышкынарнын түнелинде өң чоокку үнөшү иштиде чедишкннин болуп доостур ужураг.

Тайбыннын Бүгү-делегей Чөвүделинин секретариаты.

ВЕНА, 1955 чылдын апрель 28.

(СЭТА).

П. А. Ермолаевтин трактор бригадасында бот-орулга, чарылганын экономиктиг ажык-дузасы

(Төңчүзү).

вакан кирери дээрин механизаторунун хүн-бүрү билеринин аргазын берип турар. Аргык черлеринин, септелге материалдарынын чарыдамы болгаш көжүң чорутур септелге мастерскаларыннын чуну кылды бергенин дугайын бижип турар дептериг болган чорук механизаторунун септелгеден чүү хире камгалганы ал турарын доктаамал билеринге дужалап турар.

Септелгеден камналга болза, септелге үнөшү чарылдалган, септелге үнөшү машинанын хайгарарында болгаш ажалдазынга үнөшү чарылдалган тургустунар. Үрүмек септелгени бригаданын боду кымын ал турары септелге үнөшү машинанын камналга, ажалдазынга үнөшү чарылдалы долузу-биле камнал турар. Чизе, өрткөн чылын бригада чакы тарылганы дооскан дораян-ла тракторга кожуу тараа чажар 6 машинаын, үш андызынын, ийи дүшпөлөкчү хову туралыга бригаданын жеки-гүннеринин күжү-биле өңи шынарды септөө. Бо ажык септелгеден 1164 рубль-ди, күссөткөн ажалдын гектар бүрүзүгө 19 волекетин немелде камналганы берген.

Механизаторлар болгаш сезонда ажалдап турар ажалчандар бүрүзү септелге келерин болгаш нарын өвөс кесектерин аңаа кылды, үрүмек септелгелерин хову туралыга кылдып турарын бригадала чорутчулган. Бо чорук септелгеден камналганы алырын, трактор ажалын бот үнөшү шиптеринин, күш-ажалдын бдургузганын бедирин хандырамы-биле чергелештер, бригаданын жекигүннерин аңаа болгаш натура орутгаларын бедирин хандырамын турар.

Камналганы түңү көвүзүндө бригада кылган ажалын бот үнөшү кудалп турар. Чизе, МТС-тин илтипазы-биле 1 гектарын ажалдазынын бот үнөшүн көргүзүшкөн № 5 бригаданын бир

гектарын ажалдазынын бот үнөшү 7,7 хуу куду болган.

Дүжүттүн өзүлдөсү-биле натура телеринин планынын күссөлдөсү Ажалдарын чогур үнөшү, бедик шынарды кылдып чорутканынын, өң ылаңгы мурунакчы агротехникти аргаларын калбаа-биле ажалдазынын түнелинде трактор бригадасы ажалдап берип турар хову бригаданын шиптерин дүжүттү бедидер талазы-биле өңи түнелдерин чедиш алган. Тараа култураларыннын гектар бүрүзүндө 15,1 центнер, а 210 гектар хана-карактан тараан черин гектар бүрүзүндө 27,38 центнер дүжүттү ажалдап алган. Илччаарга район нияткан-биле 1954 чылда тараа култураларыннын гектар бүрүзүндө ортумаа-биле чүгө 10 центнер дүжүттү ажалдап алган болгай. Өң-биле кады өрткөн чылын агаар-бодустун байдалы районга таарымча чок турган, азы үнүш-дүжүттү бөгү өзүп бижар үнөшүн дургузунда чактап чакытың шыгы чүгө 8 миллиметр болган, ымың турбуже, натура телеринин планы 1500 центнер тараа тургунда, бригада 1875 центнер тараан ажалдап алган ийише азы планын оңаалдын 125 хуу күссөткөн. 15 аят күштүг трактор бүрүзүң ажалдазынын натура телеринин 156 центнер тараа оңаажып турар.

Бот орулга, чарылганын чок күжүнүн талазы-биле бригада өңи түнелдерин чедиш алдышан, планда ажыр 2250 пуң немелде тараан күрүнөгө дужааган. Бот орулга, чарылганын бригаданын ажалдап алган болгаш күрүнөгө дужааган тараанын бир центнер бүрүзүң үнөшү МТС-тин херек кырында үнөшүндө өлөөн кузу болуп турар. Өң күссө-биле бригада ийи муң рубльди камнал алган.

Бригадага бот-орулга, чарылганын бот-тандырганы ыңа ажалдап турар механизаторларын болгаш сезон ажалчандарыннын материалдыг байдалын экижидеринге,

Азия болгаш Африка чурттарынын конференциясына Чжоу-Энь-лайнын медеглели

ПЕКИН, апрель 23. Бандунган Сяньхуа агентствосунун дамчыдып турары болза: Бөгүн Бирманын, Цейлонун, Кыдаттын, Индиянын, Индонезиянын, Пакистаннын, Филиппинеринин, Таиландын төлөөлөрүнүн баштынары чөвүлдө хуралга чыгып, Браккы Чөөн чүкте, ылаңгыда Тайвань районунда дүштүрүлгү чорукту кошпадырнын талазы-биле айтырыгын чугаалашкан.

Кыдат Улус Республиканын күрүнө чөвүлдөгөн премьер Чжоу Энь-лай чөвү-

лдө хуралга моон аңаанда медегледи кылган: «Кыдат улус америка улуска найырадыг күзө-сорукту илередип турар. Кыдат Улус Кыттышкан Штаттар-биле дайынны күжөсөй турар. Браккы Чөөн чүкте, ылаңгыда Тайвань районунда дүштүрүлгү байдалды кошпадырнын талазы-биле айтырыгын чугаалажыр дөсө Кыттышкан Штаттарын чазаа-биле чугаалажышкынарнын эгелеринге Кыдаттың чазаа бөлөң болуп турар».

(СЭТА).

Бандунга болган конференцияга Нерунуң чугаазы

НЬО-ПОРК, апрель 24. Азия болгаш Африка чурттарынын конференциясында Юнайтед Пресс агентствосунун Бандунга корреспондентинин дамчыдып турары болза, атомнуг болгаш водородтук бомбаларын бдургузганын соксадрынын улут күрүнелерин кыйтарып конференциянын киржикчилеринге Индиянын премьер-министри Неру санадыкан.

Корреспондентинин чугаазы-биле алырга, бир өвөс ону хүдөөп аптар болза, конференция каныг-даа хевиринг аяруугу боо-чөпсөөтө уурламыр санал төлөвлөсөн Неру кириген.

Нерунуң кириген саналын төлөвлөсөндө чугаалап турары болза, «бо конференциянын саналы-биле алырга, дайыма ол чөпсөткө ажалдазын каныг-даа айымынын шыкын азы коргудушкун шынчыктырып шыдаас.

Ол чөпсөткө дайыма ажалдазын болгаш ону бдургузганын үндүрерин хоругдаар

шиптирин үндүреринче ыңчангаш конференция бүгү улут күрүнелерин ийи биле кыйгырып тур.

Бот-боттарынын аразында дугурушканын бугулар аяруугу болгаш термодинамик чөпсөткө каныг-даа шыгталдарын болгаш эксперименталдыг аяруу чакышкынарнын соксадрынын конференция кыйгырып турар».

Бактериологтук дайынны хоругдаарын болгаш атомнуг чөпсөткө тактикага ажалдазын хоругдаарын төлөвлөсө база-ла сүмөлөп турар.

ДЭИ, апрель 24. Деги радиоуңун дамчыдып турары болза, агентствосунун динчадып турары болза, азия болгаш Африка чурттарынын Бандунга конференциянын политиктиг комитети атомнуг чөпсөткө хоругдаарын негеп турар Индиянын кириген резолюциянын хүдөөп алган.

(СЭТА).

Кыдат парламга Азия болгаш Африка чурттарынын конференциясынын түнелдеринин дугайында

ПЕКИН. Азия болгаш Африка чурттарынын чөкөт чаа доозулган конференциянын ажалын кыдат парламга тайылбырларын үргүзүлөп турар. «Гунжэнь-жи-бо» солун мурунку чүгүдөгө Азиянын болгаш Африканын бүгү чурттарынын улустары болгаш бүгү делегейин хөй-нигитин Бандунга конференциянын чедишкннин түнелдерин байырап турар деп бижөөн. Конференциянын чакыс эң-сөткө-биле кады хүдөөп алган динчадында Азиянын болгаш Африканын улустарын колониялыг дүр демисел, бүгү ният тайбынын камгалар болгаш найырадыг база кады-ажыдажытканын бижар деп ният күзө-чүтүрүлү илередип турар. Индиянын болгаш Африканын төөгүзүңе конференция үнөшү чаа арынын бижип кириген деп солуң айтып турар.

Бандунга болган конференция болза, сөөлгү үдөсү Азия болгаш Африка динтерге болгаш ханы өскөрлөшкннеринин көстүшкүңү, боттарынын хуузуңда херектерин даштыкынын каныг-даа киржигези чөккө Азиянын болгаш Африканын улустарыннын башкараа хажык чок шиптир-

линини көргүзүү болган деп оон ыңай мурунку чүгүдө чугаалап турар. Конференциянын шиптир Азиянын болгаш Африканын улустарыннын хамаарышпас чорукче чүгүтүң болгаш колониялыг улут оларын уурлажышкынын илередип турар конференциянын түнел колониалдыг тергилдөөшкнне уур Азия болгаш Африка чурттарынын улустарыннын демиселинге улут сакдарын көргүзөр база Азияга болгаш Африкага агрессияны кабартырын ам-даа ордлажып, улам-на хөй улустарын куудар деп турар колонизаторларга сакдырады болуп деп солуң бижип турар.

Азия болгаш Африка чурттарынын конференция болза, тайбынга уур америка үрөгөкчү үгүдөгө аштырышкынын таарыштырган; конференция колониялыг улут демиселге улаңган, бүгү делегейге тайбын камгаларынче, Азия болгаш Африка чурттарынын аразында найырадыг кады-ажыдажытканын хөжү-деринче улаңган дыка чугула шиптирлерин хүдөөп алган деп «Дугайбо» солун мурунку чүгүдө айтып турар.

(СЭТА).

Бандунг конференциясына чоран кыдат төлөөлөрүн Индонезиядан үнүпкени

ДЖАКАРТА. Азия болгаш Африка чурттарынын конференциясына чоран Кыдат Улус Республиканын Чжоу Энь-лай баштаа төлөөлери апрель 28-те Индонезиядан Төзөөн чуртунче үнүшкөн. Индонезиянын чазаның премьер-министри Састра-миджойо баштаа министрлери, индонезия парламентинин жекигүннери, хөй-нигитин төлөөлөкчилери, а ол ышкы кыдат элчин черинин элчин Хуан Чжэнь баштаа составы, совет элчин Д. А. Жуков, чехословак кол консул, Венгриянын, Польшанын болгаш Чехословакиянын салдыг төлөөлөрүнүн баштынары Кыдат Улус Республиканын төлөөлөрүн Джакартанын аэропортуна үдөп чоран.

Чжоу Энь-лай ужурун үнеринин мурунда дараазында медегледи кылган.

«Индонезия республиканын дайыма чыгыктыг найысламындан чоруп турар деп бис. Мындаагылар президент Сукарнога, а ол ышкы Индонезия республиканын чазаның болгаш улаузын сеткилдик ханжындан өөрүп четирегинин илередирин күжөсөн ийи мен. Бистин маңа турганынын чазаның болгаш улаузуңу бисти пилг чакыгыл-биле хүдөөп ал турганы бисти ханжы-биле өөрткөн. Ол чагай күзөлдөгү хүдөөп алышкын бистин ийи чуртувустун улустарыннын аразында найырадыг чырыктыларды көргүзүп турар тур.

Бистин маңа турганынын үнөшү Кыдат Улус Республиканын болгаш Индонезия республиканын премьер-министрлери ийи чурттарынын аразында найырадыг харызыларын улам ыңай быжыгдарыннын болгаш бүгү-нигити тайбынга идиг бөсөрүн айтырларынын талазы-биле бөөсөлдарын кылганын. Бо дугайты медег-

лөк чарлатынар. Ийи премьер-министрлерин аразында болган бөсөдөөр болгаш оларнын кады кылган медеглели бистин ийи чурттарынын улустарыннын нияти арга-ажыктырыга бүрүң-биле тааржып, өң-биле кады Азия болгаш Африка чурттарынын конференциясына бир үн-биле хүдөөп алдыган резолюцияларын күжө-диринин херөөгө кайтамчытыг салышкын болуп деп санап турар мен.

Кыдат Улус Республиканын төлөөлери Индонезия республикага кыска үнөшү иштиде турган-даа болза, чагай ханы бөдөлдөр-биле дедир чанып чоруп турар. Индонезиянын улустарыннын сетки салыжынын чымы болгаш боданыгы, оон кыдат улусту найырадыг аяу-биле көрүп турары бистин салгышкында кезөөде артар. Кыдат Улус Республиканын болгаш Индонезия республиканын аразында найырап өвүп үргүзүлсөн, а бистин ийи чурттарынын аразында найырадыг кады ажыдажыла бүгү-нигити тайбыннын херөөгө ам-даа улау-улау чедишкннер-биле медеглелинин деп күзөлдө илередип тур мен».

ДЖАКАРТА. Чжоу Энь-лай индонезия парламентинин төлөөлери Кыдатка келин деп албан аяу-биле чазанын дугайты парламентинин даргаы Сартонунун медеглелин апрель 28-те парламга чарлаан.

Президент Сукарнонун ордузунга бөсөдө үнөшү Чжоу Энь-лай индонезия чазаның премьер Састраминджойо Кыдат Улус Республикага келин деп чазанын Антара агентствосун апрель 27-те дамчыткан. Ол чалалганы хүдөөп алган. Оон Кыдатча баарынын ая, хүнү амдызында бидинмес.

(СЭТА).

Чжоу Энь-лайнын Бирмада барганы

РАНГУН. Апрель 28-те Джакартадан Рангунга Азия болгаш Африка чурттарынын конференциясыдан төзөөн чурттуңа чөп бар чыгар, Кыдат Улус Республика-

нын күрүнө Чөвүделинин премьер Чжоу Энь-лай чөдө берген.

(СЭТА).

Австри парламента хуралы

ВЕНА. Чоокта чаа австри парламента хуралы болган. Парламентинин хуралын хуң айтырыны — кол комитеттин илеткел болгаш саналы: 1) СССР-нин Дөди Советинин 1955 чылдын февраль 9-та декларациясына хамаарыла дугайында; 2) Австриянын чазак төлөөлөрүн Москвага чоруткан чугаалажышкынарнын дугайы; 3) Кыттышкан Нащиялар Органын ажалдазын ону хүдөөп алыр дугайында Австриянын дилээни дугайында.

Илеткел кылган депутат Тончич СССР-нин Дөди Советинин Декларациясынын утка-шынарын тайылбырлаан.

Парламентинин кол комитет бодунун апрель 25-те хуралында депутат Малеттин, Петерманн болгаш өскөлдөрүн саналы-биле парламентге моон аңаанда резолюцияны баянлады-биле кирерин чакыс үң-биле шиптирине ол сагындырган.

Парламентлер аразында харызынын тургузганын сүмөлөп турар СССР-нин Дөди Советинин 1955 чылдын февраль 9-та Декларациянын парламент күзөл хандыканын биле хүдөөп ал турар.

Улустарын дөс өргөсүн, тускай догуу-нашкынын болгаш национал хамаарышкынын хүндүзөр, база ол ышкы өскө күрүнелерин ишти херектеринге каныг даа киржилгени бодурбас деп Декларацияда илеретинген күзөлдө парламент оңаа байырап турар.

Тайбыннын быжыгдар деп Декларацияда илеретинген күзөлдө парламент катыжып турар болгаш парламент бо идега барган болурун кажан-даа бодунун соруга кылдыр көрүп белген деп медегледи турар.

теди моон аңаанда резолюцияны баянлаан деп илеткелч он ыңай чугаалаан:

«Бүрүнө керээзин чарарын дүргөдөрү ийи улаңган Москва чугаалажышкынын чарынын үнөшү чааа төлөөлөрүн сактап күжөшкннерин дөс федералдыг чазакка парламент байыр чедирип турар. Австрия республиканын политиктиг болгаш экономиктиг хамаарышпас чорун болгаш тускай өргөсүн хандыра дөс күрүнө керээзин чарар дугайында дөрт улут күрүнелер-биле чоокку келир үдө болур чугаалажышкынарга чугула белеткелде өгө-лөрүн федералдыг чазакка парламент оон биле кады сүмөлөп турар.

Оон ыңай Тончичтин медеглели болза, Кыттышкан Нащиялар илтилажигезинге каныг-ажыдажыла Австриянын мурунда илередип турган күзөлдө күштүг артар дөс кол комитеттин хуралыннын үнөшү илеретинген.

Австрия республиканы КНО-га кирип алыр дугайында медегледи КНО-нун Бол Ассамблеянын дараазында болур сессиясына кирип турары-биле чугула билишкынын чогур үнөшү ам чорударын федералдыг чазакка сүмөлөп турар резолюциянын төлөвлөсөн кол комитет чакыс эң-сөткө-биле хүдөөп алган.

Кол комитеттин айтылган шиптирин баянлаарын Тончич парламентге сүмөлөп берген.

Тончичтин чугаазынын соода санаа оңалдар эгелөөн.

Санаа-оналдар соода бадлаашкы болган. Кол Комитеттин үш резолюциянын чакыс үн-биле хүдөөп алган.

(СЭТА).

Апрель 25-те, парламентинин кол коми-

Редитор Д. О. БЕГИН.

КРАСНУХА

КРАСНУХА — уругларын халдавырлыг аарын. Бо аарыгдан коздулган 3-тен 9 хар чедир уруглар аарып турар.

Бо аарыг чык, оң-биле аараанда каданнаар чорук турбас болгаш уругларыннын кадынага уржуктуг чоруктар болбайн турар.

Краснуха катапталас аарыг. Бир катап краснухадан аарып өрткөн уруглар соода катап аарынас.

Аарыг шившиклер тыштарында өгөлөр, чүңү-даа мурун олар арышта, муңга, кузактар арышта тыптып келир, оон соода көчүк дүргөн каш-ла шактын дургузунда бүгү мага-ботта тарай бээр. Чамдык таварыгады шившиклер-биле чергелештир өңи ишти кызып, бооста болгаш вулак бестери ыжа бөөр. Эйт шуут ийиштин барып болур болгаш биче ийиш-даа дораян аңаа апар. Краснухадан аараанда сырныг-даа, чөдү-даа чок болур. Бичин уругуна кады өңи болур болгаш ол чүңүгө-даа аарышпас болур.

Краснуха—халдавырлыг аарыг дөс болгай бис, ыңчаарга уругларын өссө аарыгандан ол өвөөш халдавырлыг. Ону болза, краснуханын өскүзүчүлери кошкык, аарыг организмдин иштиге дүргөн өдү бээр-биле тайылбырлаар. Иччангаш бо аарыг үш дугаар кижини болгаш өт-херексел дамчыштыр халдаас, а чүгө аарыг кыжээ деггенде ийише чөдү, азырышкын болгаш чугула үнөшү агаар дамчыштыр халдаар. Аарыгнын чажыт чорур үзөи коздулган 17 хоук үргүзүлсөр. Шившиклер тыштарында чедир 2 хоук мурунунда аарыг халдавырлыг болур болгаш шившик чыткөн шаңаа халдавырлыг болур. Каян шившиклер чыткенде, ол аарыг халдавыр чок болур. Бо аарыгдан ааран уругну чүп, арыг иштики шипти келдиргеш, шволаже, аслаже, уруглар сактың чорудар.

Краснухадан ааран уругта тускай өмнөк херекелетинмес болгаш, а өскө уругтардан аныглар херек. Аарыг уругну чытырып, витаминер-биле бай, чөмүштүг чымчак чөк-биле чөмөгөр.

Краснуха чык аарыг. Иччаарга чамдык таварыгады, хамык ужуру ону улаанот болгаш саркатында алгаары берге болуп турарында. Иччангаш шившикчөшкннин бүгү таварыгаларында, уругун ишти байдалы хамзаа чокка, аарыгнын тып, ада-илерге чугула сүмөлө бээр өңини кыйгытыр херек.

Тыва областын санитар-чырыдышкын бажыны.